

Ozan BARDAKÇI
Sosyal Güvenlik Uzmanı
Hukukçu

SOSYAL GÜVENLİK MESELELERİ

-IV-

Bilge Yayınevi
Ankara

BİLGE Basım Yayım Tic. Ltd. Şti.

Hukuk Yayınları Dizisi – 717

ISBN: 978–605–168–436–9

1. Baskı: Aralık 2022

*Bilgiyi Paylaşan **Bilge**'dir.*

Eti Mah. Strazburg Cad. Toros Sok.
No: 43/B ÇANKAYA / ANKARA
Tel ve Faks : 0 (312) 230 87 74

www.bilgeyayinevi.com bilgeyayinevi@hotmail.com

Kitabın 1. Baskısının her türlü hakkı **BİLGE Basım Yayım Tic. Ltd. Şti.**ne aittir. Adı geçen yayınevini yazılı izni olmadan hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamı fotokopi, faksimile ve başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz.

Baskı: Göktuğ Ofset Matbaacılık Yayıncılık Ltd. Şti.
İstanbul Cad. Zübeyde Hanım Mah. Sedef Sok. No: 1
İskitler/ANKARA – Tel: 0 312 341 38 08
Sertifika No: 47538

Kardeşim Ezgi 'ye...

ÖN SÖZ

Modern ulus devlet kavramı beş yüzyıl kadar önce ortaya çıktıktan sonra sınırlar ve savaşlar nitelik değiştirmeye başladı. Bu kavramın devlete yüklediği misyonların başında “*milli güvenlik*” geliyordu. Milli güvenlik; devletin varoluşsal temelinde, uyruğun askerlik yoluyla siyasal katılımını da içeriyordu. Geçtiğimiz yüzyıldaki *–hiçbir akl-ı selimin tek-rarını arzu etmeyeceği-* iki dünya savaşına kadar geçen sürede devletlerin belki de *tek gündemi*ydi milli güvenlik.

Yirminci yüzyılın ortalarında yaygınlaşan anayasacılık hareketleri *uyruğun yurttaşa* dönüşümüne büyük katkı sağladı. Bu dönüşüm devlete, milli güvenliğin yanında yurttaşlarına “*kişi güvenliği*” sağlama misyonunu da yükledi. Zaman içinde temel hak ve hürriyetler anlamında *devletin negatif yükümlülükleri* de arttı. Uluslararası hukukun gelişimi de bu yeni gündemi destekledi elbette.

İçinde bulunduğumuz yüzyıla geldiğimizde ise devletlerin en az ilk ikisi kadar önemli, yeni bir gündemi ortaya çıkı: “*sosyal güvenlik*”.

Artan nüfus, çalışma ilişkilerinin çeşitlenmesi, otomasyon, metropoller, işsizlik gibi kavramlar daha önce hiç olmadığı kadar hayatımızın içinde. *Geleneksel yardımlaşma* yerini; *emeklilik, sağlık finansmanı, çalışma hayatı sonrası riskler* konularında *kamu hizmeti* veren devlete bıraktı.

Ülkemizde *sosyal güvenlik* kamu hizmeti *bir asırlık tecrübeye* sahip. *Bürokratik kültürümüz* ise 1950’li yıllarda kurumsallaşmaya başlamış. Memurlar için *Emekli Sandığı*,

işçiler için SSK, esnaf için de *Bağ-Kur* adında üç büyük Kurum bu hizmetleri yürütmüş. Hepsi için farklı kanunlar uygulanmış. Hepsinin *farklı hakları, yükümlülükleri* düzenlenmiş.

Yüzyılımızın başlarında ise üç yapı birleştirilmiş. Geçmişten gelen kanunların koruduğu haklar *kazanılmış hak* olmuş. Fakat yeni durumda yapılacak işlemlerde -bürokratik deyimle- *tereddüt hasıl* olmuş. Olmaya da devam ediyor.

Sosyal güvenliğin giderek önemini artırdığı yüzyılımızda, devletler daha fazla sosyal politika üretimine ihtiyaç duyacak gibi duruyor. *Artan nüfus, düşük emekli aylıkları, yaşa takılanlar, primi yetmeyenler, ömrü vefa etmeyenler sosyal güvenlik meselelerinin* başında geliyor.

Bu kitap, 2021 yılı mart ayı başından bu yana düzenli olarak yazılarımın yayımlandığı www.vergialgi.net adlı *araştırma ve düşünce platformu* ve diğer basın organlarında yer alan yazıların bir bölümünden oluşuyor.

Kitapta yer alan tüm yazılar gerçek bir olay sonrası *me-sele edilerek* yazılmış yazılardır.

Keyifli okumalar dilerim.

Aralık 2022

Ankara

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER.....	iii
<i>(6 Haziran 2022)</i>	
Askerlik ve doğum borçlanmasını taksit taksit de yapabilirsiniz	1
<i>(20 Haziran 2022)</i>	
SSK Yerine Dolara Yatırsak	5
<i>(4 Temmuz 2022)</i>	
Sahte Sigortalı mı, İsteğe Bağlı mı; Kıdem Tazminatı Hangisinin Hakkı?	16
<i>(4 Temmuz 2022)</i>	
Yeni Doktorlar Kurtardı, Sıra Belediye Başkanlarında. Ya Sonra?	20
<i>(20 Temmuz 2022)</i>	
SGK Kimseye TikTok Üzerinden Konut Kredisi Vermez!	23
<i>(1 Ağustos 2022)</i>	
Hem Babadan Hem Kocadan Hem Kendinden Aylık Alanlar da Erken Emekli Olacak mı?	28
<i>(5 Eylül 2022)</i>	
Promosyon Alayım Derken Aylığınızdan Olmayın!	33
<i>(12 Eylül 2022)</i>	
Pandemide Geçen Çalışmaların Primleri Ne Olacak?	48

(19 Eylül 2022)

Cinsiyet Değiştirenlerin Emekliliği Nasıl Belirlenir?..... 51

(10 Ekim 2022)

Filenin Sultanları: Sigortasız Sultan mı Olurmuş? 56

Babası Ölen Çocuk Özel de, Annesi Ölen Çocuk Neden Değil? 63

Emeklilikte Yaş a Değil de Maaş a mı Takılsak? 68

EYT'liler Değil EST'liler Asıl Mesele! 72

Patlamalarda Hayatını Kaybedenlerin Yakınlarına Aylık Bağlanır mı? 80

3600 Ek Gösterge Alanlar 6 Ay Bekleyecek mi;..... 83

Peki ya Hepsi Faydalanacak mı? 83

18 Yaş a Takılan EYT'liler Kim?..... 88

Yıllar İtibarıyla Asgari Ücret (16 Yaş ını Dolduran ve Bekarlar İçin)..... 91

En Yüksek Devlet Memuru Aylığı 94

Yıllar İtibarıyla Kıdem Tazminat Tavanları 98

Memur Maaş Hesaplamalarında Kullanılan Katsayılar.. 102

I Sayılı Cetvel - Hizmet Sınıfları İtibarıyla Unvan veya Aylık Alınan Derecelere Göre Ek Göstergeler 106

II Sayılı Cetvel Kadroları Genel İdare Hizmetleri Sınıfının Birinci Derecesinde Bulunanların Ek Göstergeleri 115

(6 Haziran 2022)

Askerlik ve doğum borçlanmasını taksit taksit de yapabilirsiniz

Borçlanma, kanunda belirtilen süreler için parasını ödeyerek hizmet kazanma anlamına geliyor. Bu sayede günler artıyor ve bazı durumlarda sigorta girişi geriye çekilebiliyor.

Özetle sigortalının faydasına bir işlem oluyor.

SGK, borçlanma tutarlarını başvuru tarihindeki brüt asgari ücrete göre belirliyor. Bu nedenle asgari ücret arttıkça borçlanma tutarı da artıyor.

Borçlanma günlük olarak hesaplanıyor. Bir gün için günlük asgari ücretin %32'si olarak uygulanıyor. İsteyen bu tutarın 7,5 katına kadar ödeyebilir. Sigortalı başvuru yaptıktan sonra kendisine borçlanma tebliğ ediliyor. Bir ay içinde ödeme yaparsa borçlanma hizmetine işleniyor. Ödeme yapmazsa borçlanma talebi iptal edilmiş oluyor. Sonra isterse yeniden yeni tutarlar üzerinden borçlanma isteyebilir.

Yıl	Asgari ücret (₺)	Günlük borçlanma (₺)
2019	2.558,40	27,28
2020	2.943	31,39
2021	3.577,50	38,16
2022	5.004	53,38
2022/Temmuz	? (6.471)	?(69,02)

Tablodan görüleceği üzere her yıl asgari ücret artıkça borçlanma tutarı da artıyor.

2016 yılından bu yana asgari ücret yıllık artıyor. Bu nedenle Aralık ayında borçlanma talep edildiğinde izleyen yılın Ocak ayında düşük tutardan borçlanma yapmak herkesin işine geliyor.

İçinde bulunduğumuz enflasyonist ortam ve söylemlere bakıldığında bu yıl asgari ücrete Temmuz ayında yeni bir artış yapılacak gibi duruyor. Artış yapılırsa borçlanma tutarı da artacak haliyle.

Uygulamada en sık karşılaşılan borçlanma türleri erkeklerde askerlik, kadınlarda doğum borçlanması. Genel olarak askerlik yapılan döneme göre 360-540 gün arasında hizmet kazandırabiliyor. Doğumda ise bu süre bir doğum için en çok 720 gün.

Sigortalılar borçlanma yapmak istediklerinde borçlanma yapmak istedikleri sürenin tümünü işaretliyor.

2022 yılında;

540 gün için askerlik borçlanması talep edildiğinde 28.825,00 TL borç çıkıyor.

720 gün için doğum borçlanması talep edildiğinde ise 38.433,00 TL borç çıkıyor.

Bu tutarlar her yıl artıyor fakat bu yıl Temmuz ayında asgari ücret artışına göre yeniden belirlenme ihtimali bulunuyor. Yani her asgari ücret dönemi borçlanmanın mali yükü daha da artıyor.

Sigortalılar borçlanma talep ettiklerinde borçlanma talep formunda askerlik, doğum ya da diğer borçlanma türlerini işaretliyor.

Sigortalılar borçlanma talebinde istedikleri kadar günü yazabilirler. Yazmazlarsa askerlik için 28 bin, doğum için 38 bin TL civarında borç çıkıyor. Bu tutarın bir ay içinde ödenmesi gerekiyor. Taksit imkanı da bulunmuyor. Böyle durumlarda sigortalılar tutarı yüksek bulup vazgeçebiliyorlar.

Emekliliğine birkaç yıldan fazla süre kalan sigortalılar, yukarıda belirtilen tutarları ödemekten kaçınmak yerine her yıl borçlanma talebinde bulunarak aslında kendi taksitlerini kendileri oluşturabilme imkânına sahipler.

Şöyle ki her yıl Aralık ayında (asgari ücret yılda iki kez artarsa Haziran ve Aralık ayında) borçlanma talebinde bulunarak taksit taksit ödeme yapabilme imkânına sahipler.

Örneğin emekliliğine üç beş yıl kalmış bir sigortalı bu yıl (artış olması halinde Haziran sonuna kadar) talepte bulunup bir ay (30gün) için 1.601,40TL ödeyerek

30 gün kazanabilir. İsterse 2 aylık (60 gün) talepte bulunup 3.202,80TL ödeyerek 60 gün kazanabilir. Bu sayede borçlanmada kendi taksitini kendisi belirleyebilir.

Borçlanma talebinde gün belirtmeyip tümünü borçlanmak isteyenlere gelince; sorun yok, yaptığınız ödeme kadar gününüz ekleniyor. Kalan süre için daha sonra yeniden talebiniz gerekiyor.

Her yıl azar azar ödediğiniz borçlanmalar emekliliğe yakın ödeyeceğiniz toplam borçlanma tutarını azaltıyor.

Şimdilik borçlanmanın günlüğü 53,38 TL, Haziran sonuna kadar tutar sabit, Temmuz için ise bir şey söylememiz de pek mümkün görünmüyor.

(20 Haziran 2022)

SSK Yerine Dolara Yatırsak

Emekliler ve sigortalılar, emekli aylıkları ile ilgili birçok şeyi merak ederler.

Merak konularının başında aylıkların doğru hesaplanıp hesaplanmadığı gelir. Emekli yanlış hesaplama yapıldığını düşünüyorsa dilekçe vererek aylığını yeniden hesaplatabilir. Hesaplama bilgisayar tarafından yapıldığı için genelde farklı bir sonuç çıkmaz.

İkinci merak konusu ise yatan sigorta primleriyle zamanında altın ya da döviz alınsaydı şimdi ne kadar altın ya da döviz sahibi olunacağıdır.

Zira ülkemizde uzunca bir dönem, işverene “*bana sigorta yapma, yerine parasını ver*” diye çalışan çok sayıda çalışmamız mevcuttu. Belki hâlâ böyle düşünenler vardır.

Son dönemde altın ve dövizdeki artışla birlikte yazının başlığındaki soru birçok kişinin aklına yeniden gelmiş olabilir.

İnsan merak da ediyor doğrusu.

Soruya cevap bulabilmek için emeklilik şartlarını Mayıs/2022 döneminde dolduran ve Haziran/2022 döneminden aylık bağlanacak birini bulup tüm çalışmalarını ilgili dönemin kuruna çevirerek bir hesap yaptım.

Hesaplamalara konu kişi 58 yaşında kadın. Eylül 2000 döneminde çalışmaya başlıyor. 2022 Mayıs döneminde kadar **7040 prim günü** biriktiriyor. Primleri **asgari ücretin** yaklaşık **6 katı** üzerinden yatıyor.

Kişinin emekli aylığı hesaplandığında **2000-2008** yılları arası dönem için **%55** aylık bağlama oranı çıkıyor. **2008 sonrası** dönem için aylık bağlama oranı ise **%41,58**. Bu kişiye Haziran/2022 döneminde itibaren **11.810 TL aylık** bağlanıyor. Temmuz/2022 döneminde itibaren bu tutar yaklaşık **%35** artırılabilecek. Emekli aylığı yaklaşık **15.943 TL**'yi bulacak.

Bu kişi adına çalışma döneminde her ay kazancının **%20'si emeklilik** için SGK'ya yatırıldı. Yüzde yirminin **%9'u işçiden** kesildi, **%11'ini işveren** yatırdı. Sonuçta brüt kazancın **%20'si emeklilik** için yatırılmış oldu.

Peki bu %20'ler SGK yerine dolara yatırılrsa ne olurdu?

2000-2022 Çalışma Dönemi; Prim, Döviz Kuru, Birikim ve Emekli Aylığı

Brüt Kazanç Toplamı	Prim Toplamı (Brüt %20)	Kur Ort.	Birikim Ort. ay (\$)	Toplam Birikim (\$)	Haz. 2022 Emekli aylığı	Tem. 2022 Emekli aylığı
1.625.604 TL	325.120 TL	3,30 TL	499,31 \$	100.861 \$	11.810 TL	15.943 TL

Şayet bu kişi SGK'ya yatırdığı primler ile dolar almış olsaydı bugün 100.000 \$ birikim elde etmiş olacaktı. Emekli olmayı tercih etmesi halinde Haziran ayında maaşı 11.800 TL Temmuz ayından itibaren de 15.940 TL olacaktı. Bunun anlamı da **bugünün kuruyla** 9 yılda, emekli aylıklarıyla yatırdıklarını çıkaracaktı.

Hesaplamalara esas sigortalının primleri tavana yakın yatırılmış. Fakat sosyal güvenlik sistemleri tabanı koruyan düzenlemeler içerir. Yani en alttaki gruplar en çok korunan (korunması gereken) gruplardır. Sigortalı eğer asgari ücretli olsaydı, toplam birikim 16.000\$ civarında olacaktı. En düşük emekli aylığının 2.500 TL olduğu düşünüldüğünde aylığın geri dönüşü 8 hatta 7 yıla düşebilecekti.

İnsan hesabın içine girince biraz şaşırıyor ama tablolara bakınca emekli aylığı hala cazip bir yatırım olma özelliğini koruyor. Tabi bu **cazibe 2008 ve hatta 2000 öncesinde** hizmeti olanları daha çok ilgilendiriyor.

Örnek Çalışma dönemi, kazanç, kur ve birikimler

Yıl	Ay*	Kazanç**	Prim	Kur***	Dolar
2000	9-10-11-12	2.200	440	0,68	647,0588
2001	1-2-3-4	2792	558,4	1,21	461,4876
2001	5-6-7-8	4149	829,8	1,51	549,5364
2001	9-10-11-12	4200	840	1,31	641,2214
2002	1-2-3-4	4539	907,8	1,43	634,8252

Yıl	Ay*	Kazanç**	Prim	Kur***	Dolar
2002	5-6-7-8	6054	1210,8	1,65	733,8182
2002	9-10-11-12	6551	1310,2	1,64	798,9024
2003	1-2-3-4	6879	1375,8	1,41	975,7447
2003	5-6-7-8	8215	1643	1,39	1182,014
2003	9-10-11-12	8948	1789,6	1,34	1335,522
2004	1-2-3-4	8338	1667,6	1,49	1119,195
2004	5	2195	439	1,48	296,6216
2004	6	2195	439	1,47	298,6395
2004	7	2326	465,2	1,5	310,1333
2004	8	2387	477,4	1,5	318,2667
2004	9	2482	496,4	1,47	337,6871
2004	10	2482	496,4	1,43	347,1329
2004	11	2482	496,4	1,34	370,4478
2004	12	2482	496,4	1,33	373,2331
2005	1	2355	471	1,28	367,9688
2005	2	2355	471	1,35	348,8889
2005	3	2355	471	1,39	338,8489
2005	4	2460	492	1,36	361,7647
2005	5	2472	494,4	1,34	368,9552
2005	6	2472	494,4	1,33	371,7293
2005	7	2596	519,2	1,36	381,7647
2005	8	2729	545,8	1,34	407,3134
2005	9	2806	561,2	1,35	415,7037
2005	10	2806	561,2	1,36	412,6471
2005	11	2806	561,2	1,35	415,7037
2005	12	2806	561,2	1,33	421,9549

Sosyal Güvenlik Meseleleri – IV –

Yıl	Ay*	Kazanç**	Prim	Kur***	Dolar
2006	1	2596	519,2	1,32	393,3333
2006	2	2596	519,2	1,35	384,5926
2006	3	2596	519,2	1,32	393,3333
2006	4	2731	546,2	1,56	350,1282
2006	5	2759	551,8	1,58	349,2405
2006	6	2759	551,8	1,49	370,3356
2006	7	2925	585	1,5	390
2006	8	2995	599	1,5	399,3333
2006	9	3209	641,8	1,46	439,589
2006	10	3209	641,8	1,46	439,589
2006	11	3209	641,8	1,41	455,1773
2006	12	3209	641,8	1,42	451,9718
2007	1	2964	592,8	1,42	417,4648
2007	2	2964	592,8	1,38	429,5652
2007	3	2968	593,6	1,37	433,2847
2007	4	3151	630,2	1,32	477,4242
2007	5	3151	630,2	1,31	481,0687
2007	6	3151	630,2	1,28	492,3438
2007	7	3261	652,2	1,3	501,6923
2007	8	3505	701	1,21	579,3388
2007	9	3576	715,2	1,17	611,2821
2007	10	3576	715,2	1,17	611,2821
2007	11	3576	715,2	1,16	616,5517
2007	12	3576	715,2	1,18	606,1017
2008	1	3175	635	1,2	529,1667
2008	2	3175	635	1,31	484,7328

Yıl	Ay*	Kazanç**	Prim	Kur***	Dolar
2008	3	3197	639,4	1,29	495,6589
2008	4	3375	675	1,21	557,8512
2008	5	3375	675	1,22	553,2787
2008	6	3375	675	1,17	576,9231
2008	7	3546	709,2	1,18	601,0169
2008	8	3882	776,4	1,24	626,129
2008	9	3889	777,8	1,56	498,5897
2008	10	3889	777,8	1,57	495,414
2008	11	3889	777,8	1,52	511,7105
2008	12	3889	777,8	1,64	474,2683
2009	1	3293	658,6	1,7	387,4118
2009	2	3293	658,6	1,67	394,3713
2009	3	3293	658,6	1,59	414,2138
2009	4	3479	695,8	1,54	451,8182
2009	5	3502	700,4	1,53	457,7778
2009	6	3502	700,4	1,48	473,2432
2009	7	3502	700,4	1,5	466,9333
2009	8	3645	729	1,48	492,5676
2009	9	3840	768	1,49	515,4362
2009	10	3840	768	1,49	515,4362
2009	11	3840	768	1,49	515,4362
2009	12	3840	768	1,5	512
2010	1	3394	678,8	1,54	440,7792
2010	2	3394	678,8	1,52	446,5789
2010	3	3394	678,8	1,48	458,6486
2010	4	3555	711	1,57	452,8662

Sosyal Güvenlik Meseleleri – IV –

Yıl	Ay*	Kazanç**	Prim	Kur***	Dolar
2010	5	3566	713,2	1,58	451,3924
2010	6	4738	947,6	1,51	627,5497
2010	7	4943	988,6	1,53	646,1438
2010	8	4943	988,6	1,45	681,7931
2012	9	3859	771,8	1,79	431,1732
2012	10	3859	771,8	1,78	433,5955
2012	11	3872	774,4	1,78	435,0562
2012	12	4105	821	1,76	466,4773
2013	1	3956	791,2	1,8	439,5556
2013	2	3956	791,2	1,81	437,1271
2013	3	3956	791,2	1,8	439,5556
2013	4	4170	834	1,89	441,2698
2013	5	4206	841,2	1,93	435,8549
2013	6	6360	1272	1,93	659,0674
2013	7	6639	1327,8	2,03	654,0887
2013	8	5527	1105,4	2,04	541,8627
2013	9	5276	1055,2	1,99	530,2513
2013	10	5276	1055,2	2,02	522,3762
2013	11	5276	1055,2	2,13	495,3991
2013	12	5276	1055,2	2,27	464,8458
2014	1	4730	946	2,22	426,1261
2014	2	4730	946	2,16	437,963
2014	3	4819	963,8	2,12	454,6226
2014	4	5029	1005,8	2,1	478,9524
2014	5	5029	1005,8	2,13	472,2066
2014	6	6961	1392,2	2,14	650,5607

Yıl	Ay*	Kazanç**	Prim	Kur***	Dolar
2014	7	7371	1474,2	2,16	682,5
2014	8	7371	1474,2	2,28	646,5789
2014	9	7371	1474,2	2,21	667,0588
2014	10	5841	1168,2	2,21	528,5973
2014	11	5841	1168,2	2,33	501,3734
2014	12	5841	1168,2	2,42	482,7273
2015	1	5160	1032	2,51	411,1554
2015	2	5160	1032	2,62	393,8931
2015	3	5256	1051,2	2,66	395,188
2015	4	5486	1097,2	2,66	412,4812
2015	5	5486	1097,2	2,69	407,881
2015	6	7809	1561,8	2,79	559,7849
2015	7	8277	1655,4	2,93	564,9829
2015	8	8277	1655,4	3,03	546,3366
2015	9	8277	1655,4	2,92	566,9178
2015	10	6264	1252,8	2,92	429,0411
2015	11	6264	1252,8	2,92	429,0411
2015	12	6383	1276,6	2,97	429,8316
2016	1	5602	1120,4	2,97	377,2391
2016	2	5602	1120,4	2,83	395,9011
2016	3	5730	1146	2,8	409,2857
2016	4	5953	1190,6	2,95	403,5932
2016	5	5953	1190,6	2,89	411,9723
2016	6	10705	2141	3,01	711,2957
2016	7	10705	2141	2,96	723,3108
2016	8	10705	2141	3	713,6667

Sosyal Güvenlik Meseleleri – IV –

Yıl	Ay*	Kazanç**	Prim	Kur***	Dolar
2016	9	8936	1787,2	3,1	576,5161
2016	10	6782	1356,4	3,42	396,6082
2016	11	6782	1356,4	3,52	385,3409
2016	12	6782	1356,4	3,79	357,8892
2017	1	6648	1329,6	3,61	368,3102
2017	2	6648	1329,6	3,64	365,2747
2017	3	6938	1387,6	3,56	389,7753
2017	4	7064	1412,8	3,54	399,096
2017	5	7064	1412,8	3,53	400,2266
2017	6	13331	2666,2	3,53	755,2975
2017	7	13331	2666,2	3,45	772,8116
2017	8	13331	2666,2	3,56	748,9326
2017	9	9781	1956,2	3,78	517,5132
2017	10	8254	1650,8	3,95	417,9241
2017	11	8254	1650,8	3,78	436,7196
2017	12	13331	2666,2	3,76	709,0957
2018	1	11769	2353,8	3,8	619,4211
2018	2	11312	2262,4	3,95	572,7595
2018	3	11717	2343,4	4,05	578,6173
2018	4	12275	2455	4,49	546,7706
2018	5	12848	2569,6	4,57	562,2757
2018	6	15221	3044,2	4,91	620
2018	7	15221	3044,2	6,56	464,0549
2018	8	15221	3044,2	6	507,3667
2018	9	15221	3044,2	5,5	553,4909
2018	10	13549	2709,8	5,16	525,155

Yıl	Ay*	Kazanç**	Prim	Kur***	Dolar
2018	11	14021	2804,2	5,29	530,0945
2018	12	14195	2839	5,22	543,8697
2019	1	11135	2227	5,32	418,609
2019	2	11231	2246,2	5,64	398,2624
2019	3	12224	2444,8	5,97	409,5142
2019	4	12850	2570	5,87	437,8194
2019	5	14020	2804	5,76	486,8056
2019	6	19188	3837,6	5,53	693,9602
2019	7	19188	3837,6	5,82	659,3814
2019	8	19188	3837,6	5,65	679,2212
2019	9	19188	3837,6	5,71	672,0841
2019	10	13971	2794,2	5,75	485,9478
2019	11	14006	2801,2	5,95	470,7899
2019	12	15771	3154,2	5,98	527,4582
2020	1	12524	2504,8	6,23	402,0546
2020	2	12784	2556,8	6,58	388,5714
2020	3	14081	2816,2	6,98	403,467
2020	4	14791	2958,2	6,82	433,7537
2020	5	15604	3120,8	6,85	455,5912
2020	6	15999	3199,8	6,95	460,4029
2020	7	22072	4414,4	7,33	602,2374
2020	8	22072	4414,4	7,76	568,866
2020	9	22072	4414,4	8,32	530,5769
2020	10	22072	4414,4	7,8	565,9487
2020	11	17855	3571	7,43	480,6191
2020	12	18456	3691,2	7,33	503,5744

Yıl	Ay*	Kazanç**	Prim	Kur***	Dolar
2021	1	15035	3007	7,38	407,4526
2021	2	14906	2981,2	8,34	357,458
2021	3	17836	3567,2	8,24	432,9126
2021	4	17439	3487,8	8,51	409,8472
2021	5	19434	3886,8	8,69	447,2727
2021	6	26831	5366,2	8,42	637,3159
2021	7	26831	5366,2	8,31	645,7521
2021	8	22322	4464,4	8,89	502,1822
2021	9	20457	4091,4	9,49	431,1275
2021	10	21486	4297,2	12,96	331,5741
2021	11	26831	5366,2	13,35	401,9625
2021	12	26831	5366,2	13,42	399,8659
2022	1	27671	5534,2	13,85	399,5812
2022	2	26876	5375,2	14,66	366,6576
2022	3	26514	5302,8	14,81	358,0554
	Toplam	1.625.604 TL	325.120 TL		100.861\$

* 2004 yılının Mayıs ayına kadar olan dönemlerde yıllar, dörder aydan oluşan üç dönem halindedir.

** TL'den altı sıfır atılarak sadeleştirilmiştir.

*** SGK prim sistemine uygun olarak izleyen ayın son günündeki kur esas alınmıştır.

(4 Temmuz 2022)

Sahte Sigortalı mı, İsteğe Bağlı mı; Kıdem Tazminatı Hangisinin Hakkı?

Kıdem tazminatı işçilerin işten ayrılırken işveren-
den aldıkları ikramiye benzeri bir ödemedir. **Kural** ola-
rak kıdem tazminatı ***işten çıkarılan işçilere*** ödenir.
Ödenme sebebi ise işçinin; işe, işyerine ve işverene sa-
dakatidir. Sadakat kelimesini de çok abartmamak gere-
kir. İşçinin işini doğru düzgün yapması yeterlidir. İşçi,
işini doğru dürüst yaptığı halde işten çıkarılırsa kendi-
sine kıdem tazminatı ödenir.

İşçinin ***kendi isteğiyle*** ayrılması halinde **kural** ola-
rak kıdem tazminatı ***ödenmez***. Ama bunun istisnaları
vardır.

İstisnaların başında işçinin ***haklı nedenle derhal***
fesih hakkı gelir. ***İşçinin*** tacize uğraması, işçi sağlığı
ve iş güvenliği ***tedbir***lerinin alınmaması, ***ücretin tam ve***
zamanında ödenmemesi, ***işçinin sağlığı*** işten dolayı
tehlikeye girmesi gibi belli durumlarda işçi ***derhal***
haklı fesih hakkını kullanabilir. Bu durumda kıdem
tazminatına da hak kazanır.

Kıdem tazminatı için başka seçenek de emeklilik
için ***yaş dışındaki şartları*** sağlamaktır. Yani işçi emek-

lilik için gerekli **prim ve/veya sigortalılık süresini doldurmuşsa** istifa ederek kıdem tazminatı alabilir. Bu şekilde kıdem tazminatını alarak yaşını bekleyen kişilerin emekli olmadan önce başka yerde çalışmaları mümkündür. Hatta bir yıl sonra **tekrar yazı alıp buradan da kıdem tazminatı alabilirler**. Bu nedenle kıdem tazminatı alabilecek prim ve/veya sigortalılık süresine sahip olmak iş değiştirmelerde büyük rahatlık sağlar.

Sosyal Güvenlik Kurumundan “**kıdem tazminatı alabilir**” yazısı alabilmek için sigorta başlangıç tarihiniz büyük önem taşıyor.

- 8.9.1999 öncesinde sigorta başlangıcı olanlar için 15 yıl 3.600 gün / 5.000 gün
- 8.9.1999-30.04.2008 arası başlangıcı olanlar için 25 yıl 4.500 gün / 7.000 gün
- 30.4.2008 sonrası başlangıcı olanlar için 4.600 – 5.400 gün

şartlarını taşımaları halinde bu yazıyı alıp istifa ederek kıdem tazminatı alabiliyorlar.

8.9.1999 tarihinden önce sigortalı olanlar için **15 yıllık süre doldu**. 3.600 prim günü olanlar bu yazıyı alabilir. 30.04.2008 öncesi girişi olanlar için prim gününün yanı sıra 25 yıllık sigortalılık şartı henüz dolmuş değil. Örneğin 9.9.1999 tarihinde sigorta başlangıcı olan biri için **25 yıllık süre 9.9.2024** tarihinde doluyor. Bu nedenle **1999-2008** arası sigortalı olanlar henüz kıdem tazminatı için yazı alamıyor. Şayet bu kişilerin

7.000 prim günü varsa kıdem tazminatı alabiliyorlar. 7.000 gün için de on dokuz buçuk yıl bilfiil çalışmak gerekiyor.

30.04.2008 sonrasında ilk kez sigortalı olanlar içinse kanunda garip bir durum var. Bu kişiler için sigorta giriş tarihlerine göre prim günü belirleniyor ancak sigortalılık süresi istenmiyor. Yani daha sonra sigortalı olan kişiler için avantaj sağlanan çok nadir bir durum.

Örneğin 5510 sayılı Kanunun tescile ilişkin hükümleri yürürlüğe girmeden **29.04.2008** tarihinde, emeklilik yaşından etkilenmesin diye Ankara’da 16 yaşında lise okumakta iken Adana’da tam zamanlı çalışan gösterilen (**sahte sigortalı**) Fatma bu yazıyı 4.500 prim günü ile **29.04.2033** tarihinde alabiliyor. 7.000 gün prim toplaması halinde **9.10.2027** tarihinde de bu yazıyı alması mümkün.

Diğer örnekte ise Fatma ile aynı gün doğumlu Ceren var. Ceren 18 yaşına geldiğinde 30.4.2010 yılında işe başlatılıyor. Ara vermeden işe giriyor ve toplam 4.800 günü doldurduğu **30.8.2023** tarihinde “**kıdem tazminatı alabilir**” yazısına hak kazanıyor.

Sosyal güvenlik sistemindeki bir değişiklik emeklilik yaşını olumsuz etkilerken kıdem tazminatı gibi önemli bir işçi alacağının teminini kolaylaştırabiliyor. Örnekte olduğu gibi -her zaman iptali mümkün olan- sahte sigortalılık emeklilik için bazı imkanlar sunarken

kimi zaman da “*kıdem tazminatı alabilir*” yazısını 2033 yılına kadar almanıza engel olabiliyor.

Koşul	Doğum - İşe Başlama	Kıdem Tazminatı Alabilir
9.9.1999-29.4.2008 4500 gün/25 yıl veya 7.000 gün	16.4.1980 -29.4.2002	29.4.2027 (4.500 gün/25 yıl) 9.10.2021 (7.000 gün)
9.9.1999-29.4.2008 4500 gün/25 yıl veya 7.000 gün	16.4.1992 -29.4.2008	29.4.2033 (4.500 gün/25 yıl) 9.10.2027 (7.000 gün)
30.4.2008-31.12.2008 4600 gün	16.4.1990-30.10.2008 (İBS)	10.8.2021
1.1.2009-31.12.2009 4700 gün	16.4.1991 - 30.4.2009 (İBS)	19.5.2022
1.1.2010-31.12.2010 4800 gün	16.4.1992 - 30.4.2010 (İBS)	30.8.2023
1.1.2011-31.12.2011 4900 gün	16.4.1993 - 30.4.2011 (İBS)	10.12.2024
1.1.2012-31.12.2012 5000 gün	16.4.1994 - 30.4.2012 (İBS)	20.3.2026
1.1.2013-31.12.2013 5100 gün	16.4.1995 - 30.4.2013 (İBS)	30.6.2027
1.1.2014-31.12.2014 5200 gün	16.4.1996 - 30.4.2014 (İBS)	10.10.2028
1.1.2015-31.12.2015 5300 gün	16.4.1997 - 30.4.2015 (İBS)	20.1.2030
1.1.2016-31.12.2016 5400 gün	16.4.1998 - 30.4.2016 (İBS)	30.4.2031
1.1.2017-Sonrası 5400 gün	16.4.1999 - 30.4.2017 (İBS)	10.8.2032
	16.4.2000 - 29.4.2018 (İBS)	29.4.2033 (5.400 gün)

(4 Temmuz 2022)

Yeni Doktorlar Kurtardı, Sıra Belediye Başkanlarında. Ya Sonra?

Memuriyete 2008 Ekim ayından önce başlamakla daha sonra başlamak emeklilik rejimini tamamen değiştiriyor.

2008 yılı Ekim ayından önce memur olanlara 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümleri uygulanıyor. Daha sonra memur olanlar 5510 sayılı Kanuna tabi 4/1-c sigortalıları.

Emekli Sandığına tabi memurların emekli maaşları kadro, derece, unvan, ek gösterge, ek ödeme, tazminat gibi Emekli Sandığı haklarıyla hesaplanıyor. 5510 sayılı Kanuna tabi memurların emekli maaşları ise memuriyet boyunca yatırdıkları prime bağlı oluyor.

Hal böyle olunca **2008 öncesi** memurlardan **bazı mesleklerin** emekli maaşları aynı işi yapan aynı kadrodaki yeni memurların **iki üç katına** ulaşabiliyor.

2008 yılı Ekim ayından sonra ilk kez memur olanlardan daha öce SSK veya Bağ-Kuru olanlar emekli olmaya başladı. Ama asıl emekli olmalar 2033 yılında 25 yıllık memuriyet dolunca başlayacak.

Yeni memurlar emekli olmaya başladıkça bazı meslekler arasında eski memur/yeni memur emekli

maaş farkı ortaya çıkacak. Tabii şimdiden ortaya çıkanlar da var. Durum fark edildikçe düzeltmeler de yapılıyor elbette.

2008 öncesi/sonrası memur olanların emekli maaşlarındaki eşitsizliği gidermek için ilk önce *milletvekilleriyle* ilgili bir düzenleme yapıldı. 6270 sayılı Kanun değişikliğiyle **2012 yılından** bu yana milletvekili emeklilerine **Cumhurbaşkanı emekli aylığının %45'i** bağlanıyor. Dolayısıyla 2008 öncesi memuriyeti olmayan milletvekilleri yeni Kanundan çok az etkileniyor.

Benzer bir durum *doktorlar* için de geçerliydi. 2008 öncesi memuriyeti olan Emekli Sandığına tabii hekim ve dış hekimleri emeklilerine **2019 yılından itibaren 13.000 gösterge** tutarında ek ödeme yapılmaya başlandı. Uzman olanlara ise **17.000 gösterge** ödeniyordu. Böyle olunca 2008 sonrası memuriyete giren hekim ve dış hekimleriyle emekli maaş farkı daha da açıldı bu süreçte.

Haziran ayında 7411 sayılı Kanunla bu ödeme yeniden düzenlendi. 13.000 gösterge **20.000** göstergeye çıkarıldı. (Temmuz-2022 katsayılarıyla yaklaşık **6.600 TL**) 17.000 olan uzman hekimlerin göstergesi de **26.000** göstergeye çıkarıldı. (Temmuz 2022 katsayılarıyla yaklaşık **8.580 TL**)

Yani tabii ve dış tabiplerinden 2008 öncesi memuriyeti olan emekli doktorların maaşına uzman değilse 6.600 TL, uzmanda 8.580 TL eklenecek. Bu tutarlar sosyal güvenlik bütçesinden değil Hazine'den karşılanacak.

Değişiklikle 2008 öncesi memuriyeti olmayan hekimler de ek ödemeye dahil edildi. Bu nedenle 2008 Ekim öncesi/sonrası ayrımı artık hekim ve dış hekimlerini de etkilemeyecek. Ek ödemeler de Hazine'den karşılanacak.

Benzer bir düzenleme belediye başkanları için yolda. 2008 yılından sonra; **2009, 2014 ve 2019** yıllarında üç yerel seçim yapıldı. Bu seçimlerde **belediye başkanı** olanların büyük çoğunluğu emekli oldu. Fakat bu başkanlardan 2008 öncesi memuriyeti olmayanların emekli maaşları Emekli Sandığı emekli aylıklarının neredeyse yarısı kadar.

Mecliste görüşülen düzenlemeyle 2008 öncesi memuriyeti olmayan belediye başkanları da makam ve görev tazminatı alacaklar.

Başkanı oldukları belediyeye göre emekli belediye başkanı maaşları **aylık 4.000 TL ile 8.000 TL** arasında artacak. 2008 öncesi sonrası memur ayrımı belediye başkanlarını da etkilemeyecek. Verilen tazminatlar da **Hazine'den** karşılanacak.

Bir sonraki düzenleme hangi meslek grubu için yapılır bilinmez ama bu ayrımlar kalkarken ödenen paralar Hazine'den karşılanıyor. **Yani sosyal güvenlik sistemi 2008 yılında amaçladığı primli sistemden primsiz sisteme** doğru gitgide yaklaşıyor.

(20 Temmuz 2022)

SGK Kimseye TikTok Üzerinden Konut Kredisi Vermez!

İnternet ve sosyal medyanın girmediği bir alan pek kalmadı günümüzde. Nüfusun neredeyse %80'i sosyal medya kullanıyor.

Bir araştırmaya göre¹ ülkemizde;

İnternet kullanıcısı: 69,95 milyon

Sosyal Medya kullanıcısı: 68,90 milyon

Youtube kullanıcısı: 57,40 milyon

¹ Veriler, DataReportal: “Dijital 2022; Türkiye” raporundan alınmıştır.

Instagram kullanıcısı: 52,15 milyon

Facebook kullanıcısı: 34,40 milyon

Twitter kullanıcısı: 16,10 milyon

Snapchat kullanıcısı: 12,90 milyon

Linkedin kullanıcısı: 12 milyon

bulunuyor. Sonuçlara göre internet ve sosyal medya her yere girmiş gibi duruyor.

İnternet ve sosyal medya bilgiye erişimi kolaylaştırdığı kadar aynı hız ve daha fazla etkiyle bilgiyi kirletiyor ya da kötüye kullanımına yol açabiliyor.

Yanlış ve kirli bilgi –doğası gereği- doğru bilgiden çok daha hızlı yayılıyor. Böyle olunca sosyal medyada sosyal güvenlikle ilgili de birçok yanlış ve tehlikeli bilgi(?) hızla yayılabiliyor.

Bunu yapanlar arasında profesyonel dolandırıcılar da var elbette. Örneğin Ramazan ve Kurban bayramının olduğu aylarda cep telefonunuza “[SGK Bayram İkramiyenizi çekmek için linke tıklayın](#)” diye bir mesaj gelebilir. Linki tıklayarak malvarlığınızın azaltmaya/borçlarınızı çoğaltmaya başlayabilirsiniz.

Fakat en nihayetinde dolandırıcılık bir suçtur. Bu nedenle bu şekilde dolandırılanlar için hukuki korunma yöntemleri bulunuyor.

Hukukun çaresiz kaldığı bir alan var ki; onu da “gelgelciler” dolduruyor.

Sosyal medyada “gelgelcilik” için, insanların ilgisini çekebilecek bir konuda eksik ve yanlış bilgiyi sunan içerikler yoluyla müşteri çekmek için başvuru olan bir yöntemdir diyebilirim.

Gelgelciler ilgi çekecek başlık ve içeriklerle insanların soru sorma isteğini artırır. Sorunuza %99 oranında olumsuz cevap alırsınız. Fakat sizin de o hakka sahip olduğunuz duygusunu içinizden bir türlü atamazsınız. Tabi bu işlere girenler arasında ünlü(!) isimler de vardır. Yeni yetme halefleri de.

Kimisinde arama öncesi iban bilgileri paylaşılır. Hatta konuyla alakası olmayan kardeş cevap verirse indirim de yapılır. Kimisinde ise aradığımız numaraya dakika başına ücret ödemesi yaparsınız farkında olmadan. Sonuçta herkes gemisini yürütür. Siz de aldığımız olumsuz yanıtı para ödersiniz.²

Son günlerde ise öyle bir içerik dolaşıyor ki; aslı astarı yok!

İçeriğin başlığı; “SGK dan 240.000 TL Üzeri Sıfır Faizli Konut Kredisi Desteği”. Arka fonda ise üyelerine

² Bu tuzaklara düşmenin eğitim ve diplomayla ilgisi yoktur. Hızır para ve avanta peşinde koşan herkes benzer tuzaklara düşmeye meyillidir.

“kardeşim sen yalan haber yaparak mesleğin vakarına yakışmayan davranışta bulunuyorsun” deyip yaptırım uygulamayan kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından alınmış resmi belge ve sertifikalar bulunuyor. Sonuçta insanımız sertifikadır, diplomadır, pek bir seviyor.

Kısa videoda ise tam olarak şu ifadeler geçiyor.

“SGK 240 bin TL üzerinde faizsiz konut kredisi veriyor. Bununla ilgili SGK’dan bir tane hak sahipliği belgesi alıyorsunuz. Ziraat Bankasına gidip başvuru gerçekleştirebiliyorsunuz.

Ödemelerde de şöyle bir güzellik var. Örneğin 5.000 TL maaş alıyorsunuz. Bu maaşın dörtte biri 1.250 TL’si taksitlere sayılıyor. Detayları bankalar veriyor.

Bu haktan kişinin kendisi ya da geride kalan eş, çocuk, anne ve baba onlar da yararlanabilir bilgini olsun.”

Binlerce kişi bu videoyu dinlemiş, paylaşmış ve hatta SGK’ya sormuş. “Ben de alabilir miyim?” diye. Hatta bunu soranlar arasında SGK’nın kendi personeli de var.

Konuyu bilmesem sanki ben de alabilirmişim gibi geliyor. **Açıklamada** herhangi bir sınırlama yok. **Belge alıp kredi çekiyorsun sadece.**

İşin aslına gelince; Faizsiz Konut Kredisi, Toplu Konut Fonundan Ziraat Bankası aracılığıyla kullanılır. SGK ise yalnızca belge verir. **Belge ise yalnızca “Şehit ailelerine, Harp ve Vazife Malulleri ile bunların dul ve yetimlerine”** verilir. Bu belge bir kere verilir ve kredi bir kez çekilebilir.

İçeriğe bakınca faizsiz kredi milyonları ilgilendiriyor gibi ama TOKİ verileri aynı şeyi söylemiyor.

Yıl	Kişi Sayısı	Kişi Başına Kredi Tutarı TL	Kullandırılan Toplam Kredi TL
1986-2001	9522		29.193.112,79
2002-2013	5456		232.230.056,91
2014	1709	79.000	140.637.493,00
2015	1347	86.000	110.241.616,67
2016	1316	94.000	118.337.000,00
2017	2043	102.000	205.815.526,37
2018	1758	114.000	193.954.333,00
2019	1641	137.000	215.040.727,00
2020	997	154.000	147.523.500,00
2021	875	177.000	148.846.500,00
Ocak 2022	37	241.000	7.687.500,00
Şubat 2022	49	241.000	11.688.500,00
Mart 2022	71	241.000	16.706.000,00
Nisan 2022	67	241.000	15.267.000,00
Mayıs 2022	57	241.000	13.191.000,00
Haziran 2022	16	241.000	3.735.500,00
Toplam	26961		1.610.095.365,74

(1 Ağustos 2022)

Hem Babadan Hem Kocadan Hem Kendinden Aylık Alanlar da Erken Emekli Olacak mı?

Son yıllarda sık sık gündem olan EYT (Erken Yaşta Tekaüt³ Olmak İsteyenler) şu sıralar yine gündemde. Ortada hiçbir açıklama, paylaşım hatta doğru düzgün bir çalışma bile yokken *sosyal medyada kendine uzman diyen* kifayetsiz gelgelciler de bu durumu fırsat biliyor haliyle. Koca koca haber kanallarının bu kişileri konuk edip kendi reklamlarını yapmalarına müsaade etmesi ise apayrı bir konu.

EYT ve terör örgütünden hüküm giymiş kişilerden aldıkları sertifikalarla halkı dolandıran **SAHTE UZMAN**ları iki ayrı yazıda ele almak gerekiyor. Şimdilik her kendine sosyal güvenlik uzmanı diyene itibar etmeyin, *uzmanlığı hangi hukuki temele dayanıyormuş* sorup soruşturun yeterli derim. Bu sayede 40-50 saatlik otel eğitimiyle emeklilik yaş tablosunu ezberleyip sizin için sahte sigorta ayarlama vaadinde ya da kurum içinden adam ayarlayıp işinizi çözeriz teklifinde bulunan herkese sosyal güvenlik uzmanı demeyeceğiniz gibi paranızı da çöpe atmamış olursunuz.

³ Emekli

Tartışma sürerken emeklilik yaşıyla ilgili düzenleme siyasetin de gündeminde. Ne yapacaklar, nasıl yapacaklar yakın zamanda belli olur. Tabi bunun maliyeti de hesaplanacaktır. Kime ne kadar süre erken aylık bağlanacak, bütçeden toplam ne kadar aktarılacak, sigortalı sayısı ne kadar azalacak sorularının hepsine cevap olacak elbette yapılacak düzenleme.

Önümüzdeki yıl genel seçim de olunca emeklilik yaşı konusu gitgide daha da hararetlenecek. Bununla birlikte seçim dönemlerinde kesenin ağzı da açılır haliyle. Böyle dönemlerde harpte atılan kurşunun hesabı tutulmaz şiarıyla “*yok mu artıran*” moduna girilir hemen. *Tasarruf* mu? *Zinhar* konuşulmaz.

Sosyal güvenlik sistemimizde sigortalılar, hak sahipleri, bakmakla yükümlü olunanlar, emekliler gruplar halindedir. Her grubun kendi içinde de farklı hakları ve yükümlülükleri bulunur. Tabi Emekli Sandığı, SSK ve Bağ-Kur ayrımı varlığını koruduğu gibi çok uzun bir süre daha uygulanmaya devam edecek.

SSK, Emekli Sandığı ve Bağ-Kur emeklilerinin hak ve yükümlülüklerindeki farklılık emeklinin kendi çalışmalarından kaynaklanıyor. Bu nedenle bu farklılıklar kişinin çalışma hayatıyla doğrudan ilgili olduğu için çok fazla göze batmıyor.

Emekli veya çalışanın ölümü halinde geride kalan eş ve çocuklara ise hak sahibi adı veriliyor. Hak sahipleri açısından da **üç kurum/kanun** yönüyle farklılıklar var.

Farklılıkların en çarpıcı olanı ise şüphesiz ölüm halinde geride kalanlara bağlanan aylıklar. Şöyle ki ölen kişinin hangi statüye tabi olduğu geride kalanların birden çok aylık alıp alamayacağını belirliyor.

Sosyal güvenlik sistemimizde eşler hangi statü olursa olsun ölenden dolayı hak sahibi olabiliyorlar. Dolayısıyla eşler açısından pek bir farklılık bulunmuyor. Asıl farklılık çocuklarda, özellikle **kız çocuklarında** ortaya çıkıyor.

SSK ve Bağ-Kur statüsüne tabi çalışan veya emekli olan kişilerin ölümleri halinde kız çocuklarına **sigortalı olmadıkları sürece** aylık bağlanabiliyor. Bir de **evli olmama** şartı var elbette. Yani SSK'lı ya da Bağ-Kurlu kişinin ölümü halinde kızı çalışmıyorsa ve evli değilse⁴ ömrü boyunca⁵ anne/babasından aylık alabiliyor. Sigortalı olma bakımından statünün önemi yok. SSK'lı da olsa Bağ-Kurlu da olsa veya Emekli Sandığına da tabi çalışsa aylıkları kesiliyor.

⁴ Evli olmamak: evlenmemiş, boşanmış veya eşi vefat etmiş kişileri kapsıyor.

⁵ Dünyada hiçbir sosyal güvenlik sisteminde kız çocukları için böyle bir düzenleme yoktur. Bu düzenleme 1950 seçimleri öncesi popülist bir yaklaşımın sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Teklifi veren hükümet 1950 seçimlerini kaybetmiştir.

Emekli Sandığına tabi kişilerin ölümü halinde ise kızları için sosyal güvenlik sistemimiz dünyada eşi benzeri görülmemiş bir bonkörlüğe sahip.

Emekli Sandığına tabi çalışan veya emekli olan kişilerin ölümleri halinde kız çocukları Emekli Sandığına tabi (*memur*) olarak çalışmıyorsa ve evli değilse *ömrü boyunca* aylık alabiliyorlar. Bunun anlamı Emekli Sandığına tabi kişinin kızı SSK'lı veya Bağ-Kurlu olursa aylığının kesilmesini gerektiren bir sebep oluşmuyor. Çünkü Emekli Sandığı Kanunu *SSK ve Bağ-Kur'u çalıştırma saymıyor*.

Hal böyle olunca Emekli Sandığına tabi kişinin kızı hem anne/babadan aylık alıyor hem de SSK veya Bağ-Kurlu çalışabiliyor. Hatta SSK veya Bağ-Kur'dan emekli de olabiliyor. Ve hatta bu kız SSK'lı veya Bağ-Kur'lu biriyle evlendikten sonra *eşi ölürse bir de ondan aylık* alıyor. Üstüne üstlük çalışma hayatına devam edip maaş da alabiliyor.

Örnek verecek olursak büyük bir şirketin sigortası tavandan yatan SSK'lı avukatına⁶ kendi çalışmalarından dolayı **16.000 TL** dolayında SSK maaşı bağlanabiliyor. Benzer çalışma şartlarına sahip eşinin ölümü halinde oradan da yarı oranın **8.000 TL** dolayında eşten

⁶ Mimar, mühendis, hekim, diş hekimi gibi çok sayıda meslek grubuna mensup *özel sektör* çalışanı/emeklisi Emekli Sandığı emeklisi kız çocuğu bu gruba dahildir.

ölüm aylığı bağlanıyor. Bir de bu kızımızın babası yüksek kamu görevlisi ise hele bir de babanın aylığında kimse kalmadıysa **10-15 bin TL** de oradan geliyor. Aylıkların hepsini toplayınca **35-40 bin TL**'yi buluyor. Ölen eş bir de iş kazası geçirmişse **5-10.000 TL de ayrıca** eklemek gerekiyor. Bu şekilde 3-4 aylık alan kız çocuklarının sayısı **onbinleri** buluyor.

Bu arada bu kadın emeklimiz ister özel sektörde sosyal güvenlik destek primine tabi çalışıp maaş alabileceği gibi isterse kendi hukuk bürosunda **1 TL bile prim ödemedi** milyonluk davaları da görmeye devam edebiliyor.

Umut tacirlerinin hesabına göre **2023** yılında **1980** doğumlu **1998** işe girişlileri emekli edersek **43 yaşından** itibaren ömrü boyunca 3-4 aylık alıp çalışmaya devam eden veya kendi işini sürdüren yeni **onbinler yolda** gibi görünüyor. Ne yazık ki böyle şeyleri kimse konuşmuyor.

Özetle Sosyal güvenlik sistemindeki **1940'lardan kalma** anlamsız ayrıcalıklar ortadan kaldırılmadan, hesap kitap yapılmadan yapılacak her reformun da bir ayağı boşa duruyor.

(5 Eylül 2022)

Promosyon Alayım Derken Aylığınızdan Olmayın!

Emekli aylığı ödemeleri Sosyal Güvenlik Kurumunun kasasından yapılıyor. SGK bu ödemeleri bankalar aracılığıyla yapıyor.

Bankalarla yapılan protokoller gereği emekli aylığı ödemeleri, ödeme gününden birkaç gün önce emeklinin seçtiği bankaya gönderiliyor. Haliyle bankalar da bu parayı kısa süre de olsa işletme imkanına sahip oluyor.

2017 yılına kadar emeklilerin maaş aldıkları bankalardan promosyon talepleri karşılanmıyordu. Daha sonra bankalar, emekli aylığını kendisinden alan emeklilere *-memur ve işçilerde olduğu gibi-* belli tutarlarda promosyon ödemesi yapmaya başladı. Bu yıl emekli maaşlarındaki artışla banka promosyonları da 5.000 – 7.000 TL bandına ulaştı.

Maaş promosyonları aylığın yattığı bankaya göre 2-3 yıllık sürelerle yapılıyor. Bu süre için promosyon peşin yatıyor ve emeklinin verdiği taahhütname nedeniyle süre dolmadan maaş başka bankaya taşınmıyor.

Buraya kadar olan kısım emekli maaşlarına verilen banka promosyonlarının teorik süreci. Bir de bunun

pratik sonuçları var ki kimi durumlarda emekliler için hiç de hoş olmayan sonuçlar doğurabiliyor.

Sosyal güvenlik sistemimizdeki temel düzenleme olan 5510 sayılı yasaya göre emekli maaşlarının **haczedilmesi mümkün değil**. Haciz taleplerinin **icra müdürü** tarafından **reddedilmesi** gerekiyor. Bu hükmün anayasaya aykırılık iddiasını Anayasa Mahkemesi reddetmiş.⁷ Yani hüküm **anayasaya aykırı değil**.⁸

Kararın gerekçesinde;

“İtiraz konusu kurullarla öngörülen haciz yasağı Anayasa’nın 2., 5. ve 60. maddelerinin Devlete verdiği pozitif yükümlülüğün bir gereğidir.

Öte yandan 5510 sayılı Yasa’nın 93. maddesinin birinci fıkrasının son cümlesindeki “Bu fıkra göre haczi yasaklanan gelir, aylık ve ödeneklerin haczedilmesine ilişkin talepler, borçlunun muvafakati bulunmaması halinde, icra müdürü tarafından reddedilir.” kuralı gereğince, borçlunun muvafakatinin bulunması halinde yaşlılık aylığının haczi de olanaklıdır.

⁷ AYM, E.2009/19, K.2011/4, 06.01.2011

⁸ Hukuk sistemimizde kanunların anayasaya uygunluğu değil aykırılığı denetime tabidir. Dolayısıyla kanunların anayasaya uygunluğu denetlenmez. Çünkü kanunlar iptal edilinceye kadar anayasaya uygun kabul edilir.

Kurallardaki haciz yasağı, borçlunun diğer gelir ve malvarlığından alacağın tahsiline engel bir düzenleme içermediğinden, hakkın özüne dokunan ölçüsüz bir müdahaleden de söz edilemez.

Bu nedenlerle, itiraz konusu kurallar Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine aykırı değildir.”

ifadelerine yer verilmiş.

Kararda özetle; emekli/yaşlılık aylığı çalışılmayan döneme ilişkin olarak çalışma hayatında ödenen primlerin aylık olarak ödenmesidir. Çalışmayan kişinin bu aylık dışında geliri olmadığı kabul edilmelidir. Haciz edilmemelidir. Şayet kendisi *muvafakat (izin)* verirse kesilebilir.

Ayrıca borçlu emeklinin başka bir malvarlığı varsa bunlar zaten haczedilebilir. Bu nedenle emeklilerin *na-faka borçları ile kendi izin verdikleri borçlar* dışında haciz uygulanması mümkün değildir.

Anayasa Mahkemesinin bu kararına katılmayan üyeler de olmuş. *Karşı oylarda;*

“Anayasanın 35. maddesinde mülkiyet hakkı düzenlenmiştir. Mülkiyet hakkı ancak kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlanabilir. Alacak hakkının da mülkiyet hakkı kapsamında olduğunda kuşku bulunmamaktadır. Alacak hakkının kullanılamaz hale gelmesine yol açan bir yasa kuralı ancak açık, tanımlanabilir

bir kamu yararının varlığı halinde, ölçülü ve demokratik toplum gereklerine aykırı olmayacak şekilde sınırlandırılabilir.

*İptal isteminin reddine ilişkin gerekçede, yaşlılık aylığının, kişinin insan onuruna uygun asgari yaşam düzeyini sürdürebilmesi için gerekli olduğu düşünülmesine dayanılmış, ancak bunun istisnası olabileceği ve nafaka borcunun ödenmesi için yaşlılık aylığının kısmen haczedilebilmesinin Anayasaya aykırı olmayacağı belirtilmiştir. Bu gerekçe dahi, **alacaklının ve borçlunun menfaatleri arasında sosyal hukuk devleti gereklerine göre bir denge kurulması** ihtiyacına işaret etmektedir. Halbuki iptal istemine konu kural, belki de sigortalı olmayan, **hiçbir geliri de bulunmayan alacaklının** alacağını tahsil edememesi halinde nasıl bir zarurete duçar olacağını da sorgulama gereği duymaksızın, **borçlu lehine mutlak bir koruma sağlamaktadır**. Alacaklı her zaman zengin ve güçlü olmayabileceği gibi, borçlu, üzerine kayıtlı ve haczi kabil hiçbir malı olmayan ancak gerçekte çok iyi koşullarda yaşayan bir kişi de olabilir. Bu nedenle, alacak hakkına getirilen bu sınırlamada, sosyal devlet gereklerinden kaynaklandığı söylenebilecek, açık bir kamu yararı mevcut değildir. “Alacaklının alacağını borçlunun diğer gelirleri veya malvarlığından alabileceği” varsayımı ise **hukuksallık ve nesnellikten** uzaktır. Devletin “sosyal devlet” gereklerini, hukukunu korumakla mükellef olduğu diğer*

vatandaşlarının sırtından gerçekleştirmesi, **sonuçta o devletin hem “sosyal” hem de “hukuk devleti” olmaktan çıkmasına yol açacaktır.**

Kuralın mülkiyet hakkı kapsamındaki alacak hakkına ölçüsüz bir müdahale teşkil ettiği, bu nedenle Anayasanın 2. ve 35. maddelerine aykırı olduğu düşüncesiyle karara katılmıyorum.”

“İtiraz konusu kurullarla sigortalıların aylıklarından başka haczedilebilecek gelir ve mallarının bulunmaması durumunda, bu kişilerden **alacaklı olanların haklarına kavuşmaları olanaksız hale getirilmiştir.**

Mülkiyet hakkını düzenleyen Anayasa'nın 35. maddesinin gerekçesinde de belirtildiği gibi mülkiyet hakkı için öngörülen anayasal güvence, yalnız menkul ve taşınmaz malları değil, para ile değerlendirilebilen hakları ve mal varlığını da kapsamaktadır. Bu nedenle kişilerin alacak haklarının da 35. maddenin güvencesi altında olduğunda duraksamaya yer yoktur. Maddenin ikinci fıkrasında bu hakkın ancak kamu yararı amacıyla kanunla sınırlandırılabilceği vurgulanmış ise de **bir hak ve özgürlüğün tümüyle kullanılamaz hale getirilmesinin, sınırlamayı aşan onu yok eden bir durum olduğu açıktır.**

İtiraz konusu düzenlemeyle borçlu konumunda olan sigortalının, aylığından başka bir mali kaynağının bulunmaması durumunda alacaklının, **kesinleşmiş**

yargı kararlarıyla hüküm altına alınan ve mülkiyet hakkı kapsamında bulunan alacak haklarına haciz yoluyla ulaşmasının tümüyle engellenmesi, Anayasa'nın 35. maddesine aykırılık oluşturmaktadır. Ayrıca, hak arama özgürlüğünün varlığının kabulü için, yalnız hakkın aranmasının güvence altına alınması yeterli olmayıp ona ulaşılmasının da sağlanması gerektiğinden, yargı kararıyla kesinleşen bir alacağın haciz yasağı nedeniyle tahsilinin engellenmesi, Anayasa'nın hak arama özgürlüğüne ilişkin 36. maddesine de aykırıdır.

Sigorta aylıklarına haciz yasağı getirilmesinin nedeni, kuşkusuz belirli bir miktarı aşmadığı düşünülen bu aylıkları alanları, geçim sıkıntısı içine düşürmemektir. Ancak, bu husus bir varsayım olup, sigortadan yeterli miktarda aylık alanların da bulunduğu bir gerçektir. Hiçbir sosyal güvencesi ve geliri olmaması durumunda alacaklının, sigorta aylığı alan borçludan daha zor durumda kalabileceği de açıktır.

Bir borç, alacak ilişkisinde edimini yerine getirmeyen borçlunun, yükümlülüğünü yerine getiren alacaklıdan daha fazla hukuki koruma görmesi, insan haklarına dayanan adil ve hakkaniyete uygun bir düzen gerçekleştirmekle yükümlü olan hukuk devletinin gerekleriyle de bağdaşmamaktadır.

*Açıklanan nedenlerle itiraz konusu düzenlemelerin Anayasa'nın 2, 35 ve 36. maddelerine aykırı olduğu ve iptali gerektiği düşüncesiyle çoğunluk görüşüne **katılmıyorum.***

*“Öte yandan **asgari ücretin üzerinde maaş alan çok sayıda emekli** bulunduğu, İcra İflas Kanunu'nda borçlunun geçinebilmesi için maaşının $\frac{3}{4}$ ünün haczedilmesinin yasaklandığı, **borçlunun maaşının ancak $\frac{1}{4}$ ünün haczedilebildiği hususları** da göz önüne alındığında, Sosyal Devlet ilkesinden hareketle emekli borçluların maaşına **haciz yasağının devam etmesini anlamlandırmak mümkün olamamaktadır.***

*Ayrıca, alacaklının alacağına kavuşmasının maaş haczi ile engellenmesi, Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan “**Mülkiyet Hakkı**” ilkesine de **aykırılık teşkil etmektedir.** Anayasa'da mülkiyet hakkının ancak kamu yararı amacıyla sınırlandırılacağı ifade olunmuştur. Mülkiyet haklarından olan alacağına kavuşma hakkına, emekli maaşı haczi engeli konulmasında herhangi bir kamu yararı bulunmamakta, aksine adaletli bir hukuk düzeni tesisine engel olması nedeniyle emekli maaşı **haczi yasağı bizatihi kamu yararı ilkesine aykırılık teşkil etmektedir.***

*İptali istenen kural Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen “**Hak Arama Hürriyeti**” yönünden değer-*

lendirildiğinde de Anayasa'ya aykırılık teşkil etmektedir. Çünkü yasak, alacaklının hakkını aramasına ve hakkına kavuşmasına engel olmaktadır.

*Açıklanan nedenlerle iptali talep olunan kural, Anayasa'nın 2., 35. ve 36. maddelerine aykırı olduğundan çoğunluk görüşüne **katılmıyoruz.**"*

görüşlerine yer verilmiş.

Karşı oylarda özetle; yasa emekli maaşına haczi yasaklıyor ama bu **kamu yararına değil**. Çünkü kamu yararını oluşturan kitlenin içinde emekliler olduğu gibi emekli olmayanlar da var. Hatta bu kişilerden **hiç geliri olmayanlar bile** var. Sonuçta alacaklı bu kişiler olduğunda haciz yasağı nedeniyle anayasal haklarını (mülkiyet) alamayacaklar. Kamu yararı bozulmuş olacak. Dolayısıyla alacak hakkının varlığını koruyup uygulanmasını engelleyen bir yasa kuralının anayasaya aykırı olduğu görüşünü ileri sürmüşler.

Bankaların haciz yolu dışında emekli aylığından kesinti yapmaları konusunda **önce** haciz yasağıyla ilgili **pratikteki sorun ve sonuçlardan** bahsetmekte **yarar** var.

Öncelikle emekli aylıklarının haczedilemeyeceğine dair 5510 sayılı Kanunun 93 üncü maddesi yeniden Anayasa Mahkemesine aykırılık iddiasıyla götürülebilir. Çünkü **önceki davanın** üzerinden **on yıl geçmiş**. Bence de haciz yasağının yeniden değerlendirilmesi gerekir.

Haciz yasağı denilince emekli açısından çok cazip bir korumadan bahsediyoruz. Haliyle bu korumanın kaldırılmasının emekli açısından olumsuz olduğunu düşünüyoruz. Bu nedenle emekli aylıklarındaki haciz yasağının siyasi yolla yani yasa değişikliğiyle kalkmasını bekleyemeyiz. Hele de içinde bulunduğumuz dönemde “**Emekli aylıkları haczedilebilsin**” diyebilecek bir siyasinin varlığını hayal bile edemeyiz.

Yasama yoluyla pek mümkün olmasa da yargı yoluyla bu düzenlemenin iptal edilmesi mümkün. Bunun için **icra sürecinin başlamış** olması gerekiyor. Alacaklı mahkeme yoluyla hakkını ararken dava açtığında, mahkemeye;

“alacak hakkımın yerine getirilmesini engelleyen 5510 sayılı Kanununun 93 üncü maddesinin birinci fıkrasının ikinci ve cümlelerinde yer alan “aylık” ibaresinin T.C. Anayasasının 35 inci maddesinde güvence altına alınan Mülkiyet Hakkını ihlal etmektedir. Aykırılığın Anayasanın 152 nci maddesine göre somut norm denetimine tabi tutulmasını talep ediyorum.”

şeklinde bir talepte bulunabilir. Öncelikle davaya bakan mahkemenin bu iddiayı ciddi bulması gerekiyor. Aksi halde iptal talebiniz Anayasa Mahkemesine ulaşmayabilir. Temyiz ve istinafta da bu iddiayı ileri sürebilirsiniz.

İddianızın ciddi olabilmesi için haciz yasağına ilişkin güçlü argümanların olması gerekiyor. Bu nedenle sosyal güvenlik hukuku çerçevesinde kanunun lafzından çıkıp içeriğine odaklanmak gerekebilir.

Sosyal güvenlik hukukunda *iki tür geri ödeme* vardır. İlki *kısa vadeli sigorta kollarından* yapılan gelir ve ödeneklerdir. Sigorta kolunun adından da anlaşılacağı üzere belirli bir süreyi kapsayan ödemelerdir.

İş göremezlik ödeneği belirli bir nedenle iş görmediğiniz için ödenir. Hastalandığınızda ya da doğum yapmadan iki ay önce ve doğumdan sonra iki ay işveren maaş ödemez. Bunun yerine SGK tarafından ödenek verilir. Sigortalının başka geliri olmadığı için bu ödeneğin haczedilmemesi gerektiği ileri sürülebilir. Yani ***doğum yaptığı dönemde çalışamayan anneye verilen ödenek haczedilmesin zaten.***

İş göremezlik geliri iş kazası veya meslek hastalığı nedeniyle çalışma gücü kaybı olanlara ödenir. Kişi iyileşirse kesilebilir. Bu ödemeler emekli aylığının yarısı kadar bile olmazlar çoğunlukla. Çünkü iş göremezlik geliri çalışma gücü kayıp oranına göre ödenir. Bu oran %15 de olabilir, %55 de. Orana göre gelir de değişir. Bu bakımdan iş göremezlik geliri hem niteliği hem de miktarı gereği haciz yasağına tabi tutulabilir. Yani ***iş kazasında*** ayağı sakatlandığı için ***aksayarak*** yürüyen

adamın *asgari ücretin üçte birine* denk gelen *geliri de haczedilmesin zaten*.

Yaşlılık/*emekli aylığı* ise uzun vadeli sigorta kol- larında yapılan bir ödemedir. Tam anlamıyla “*kazanıl- mış haktır*”⁹. Yani emekli olduktan sonra değişen şart- lardan etkilenmezsiniz. Aylık hesabınızda olumsuz bir düzenleme yapılamaz. Olumlu düzenlemeler yansıtılır. Bu bakımdan *emekli aylığı, niteliği gereği gelir ve öde- nekten farklıdır*. İşten çıkarılma riski yoktur. Deyim yerindeyse ölene kadar aylık alma imkanına sahiptir. Çalışanın maaşından daha garantidir.

Emekli aylığının garanti olması kredisinin de yük- sek olması anlamına gelir. Çünkü emekliler de alacak ve borç ilişkisine girebilirler. Zira *borçlar hukukuna* göre gerçek kişiler “*sözleşmelerde ivaz ilkesi*” gereğince borcu bir gelecekte ödenmesi karşılığında verirler. Emekli aylığı da bu ödeme için garanti unsurudur. *Tica- ret hukuku* kaidelerine uygun olarak “*basiretli bir iş adamı gibi davranan*” kişi elbette garanti geliri olan ki- şilere borç verecektir. Bu nedenle bankalar (aylık kendi- lerindeyse) emeklilerin kredi taleplerini pek geri çevir- mezler. Dolayısıyla emekliler garanti gelire sahip olduk- larından kredi alma imkanları daha yüksektir.

⁹ Emeklilik işlemi tamamlanıp aylık aldıktan sonra “kazanılmış hak” niteliği kazanır. Sigortanız başladığında kanunda öngö- rülen şartlar ise “beklenen hak” niteliğindedir.

Kredi çeken veya senet/dekont/makbuz vs. karşılığı borç alan veya açık senetle beyaz eşya satın alan emekli, borçların vadesi geldiğinde ödeme yapmazsa nasıl sonuçlar doğabilir?

İcra iflas kanununa göre alacaklı vadesi gelen alacağını alamazsa icra takibi başlatabilir. Örneklerden yola çıkarsak bir **banka** veya borç veren **gerçek kişi** ya da ticaret hukuku hükümlerine tabi **beyaz eşya** firması **borçluya icra takibi** başlatacak. Talep icra müdürü tarafından reddedilecek. Tabi burada haciz talebi tümünden reddedilmiyor. Emekli aylığı yönüyle reddediliyor. Bu bakımdan emekli aylığından kesinti olmasa da **35.000 TL** için konan icra talebi geçerliliğini koruyor ve faiz işlemeye devam ediyor. Üç beş yıl sonra konu kapandı diye düşünürken emeklinin mal edinmesi veya vefatı halinde borç, 200.000 TL 'ye ulaşabiliyor. Vekaletiydi harcıydı derken **300.000TL**'lik olabiliyorsunuz.

Bu süreçte emekli ev veya araba satın almak istese bir dert, vefatı halinde çocuklar mirası kabul¹⁰ etseler ayrı dert. Çünkü **borç** azalmadığı gibi **katlanmıştır**.

Borç meseleleri her ilişkide farklı çözülebilir. Çok eski bir arkadaşımızın oğlu/kızı 30 yıl öncesinden ödemiş bir borcu size ödeyebilir. Karşı komşu beyaz eşyacı da beş yıl önceki fiyatlar üzerinden indirim bile

¹⁰ Emeklinin ölümü halinde mirası reddeden hak sahipleri de aylık alabilir. Aylık almalarına rağmen borçtan sorumlu değildir.

yapabilir. İrade serbestisi vardır. Fakat banka kredisi yoluyla ticaret hukukuna bulaştıysanız tacir gibi davranmanız gerekebilir. Bu nedenle çektiğiniz krediyi ödemediğinizde **her yıl kat be kat büyür.**

Banka kredilerinin ödenmemesi halinde borç birikebilir. Haciz yasağından dolayı emekli aylığına icra takibi yapılamayacaktır. Banka alacağını sigortalının vefatı halinde açılacak mirastan da alamayacaktır. Çünkü kredi ödenirken kredi hayat sigortası yapıldığından borç doğmayacaktır.

İşte bu nedenlerle **emekliye kredi vermek büyük bir risk** halini almaktadır. Zira kredi çeken emekli, geri ödeme yapmazsa bankanın **eli kolu bağlı** kalacaktır. Çünkü haciz yasağının olduğu bir yere ödünç para vermek tahsilatınızı zora sokabilir.

Türk Dil Kurumu Sözlüğüne göre; “**Faizle para alıp veren, kredi, iskonto, kambiyo işlemleri yapan, kasalarında para, değerli belge, eşya saklayan ve ticaret, sanayi, ekonomi alanlarında çeşitli etkinliklerde bulunan kuruluş.**” olan bankalar haciz yasağına takılmadan kredi geri ödemelerinin tahsili için yeni yollar arayınca haciz yasağı hükmümde yer alan “**borçlunun muvafakati bulunmaması halinde**” ibaresi imdada yetiştii.

Uygun görme, onama, kabul etme anlamına gelen muvafakat sonradan verilen izin anlamına gelir. Yani belli bir hukuki olay yaşanmış ve hukuki durum ortaya çıktıktan sonra **yeni durumun kabul** edilmesidir. Bu

nedenle muvafakat hukuki olay ve durumlardan önce¹¹ verilemez.

Bankacılık sistemi emeklilere kredi vermek için aylıkları kredi verecek bankaya çekmek istedi. Kredi ödemeleri de otomatik talimatla yapılıncaya maaştan kesinti¹² yapılmamış oluyordu. Fakat emekli, bankasını değiştirmek istediğinde kredi geri ödemeleri de tehlikeye girebiliyordu. Zira bankasını değiştiremeyen emekliler açtıkları davalarda “*emekli aylığının bu bankaya yatması açısından benim bir faydam yok*” argümanını ileri sürüyorlardı.

Emekli aylığının emeklinin seçtiği bankaya yatmasının emekliye faydası olması için “*promosyon*” ödemeleri başladı. 2017 yılında başlayan uygulamayla Türkiye Bankalar Birliği tarafından da alt sınır getirildi. Tarifeye göre;

“Üç yıllık dönem için, aylık maaşı, 1000 TL’ye kadar olan emeklilere en az 300 TL; 1001-2000 TL aralığında olanlara en az 375 TL; ve 2000 TL üzerinde olanlara en az 450 TL ödenecektir.”

¹¹ Kira artışlarıyla ilgili tartışmaların yaşandığı günlerde ev sahipleri tarafından ileri sürülen “tahliye taahhütname” için de aynı durum geçerlidir. Kira sözleşme günü ile taahhütname günü aynı olamaz.

¹² Hukuken kesinti (icra) aylığın borçlusu SGK tarafından yapılabilir. Kesilen tutar alacaklıya değil icra dairesine ödenir. Bankanın kredi kesintisi haciz değil talimattır.

Uygulama zaman içinde daha yüksek tutarlara çıktı. Bazı bankalar “*arkadaşını getir ek promosyon al*” gibi kampanyalar da yaptılar. Böylelikle geri ödeme garantili kredi potansiyeli de artmış oldu.

Promosyon almak için banka değişikliği yapan emekli aynı zamanda potansiyel kredi müşterisi. Banka açısından her ay yatan maaştan kredi geri ödemesi kesiliyor. Para yatar mı, haciz yasağı uygulanır mı derdi yok.

Krediyile birlikte aylıktan kesilmesi talimatını da veriyor emekli. Ödeme talimatında aylığın herhangi bir yüzdesinin belirtilmesi de zorunlu değil. Yani 5.000 TL maaş alan emeklinin bankaya her ay 4.000 TL ödemesi olabiliyor.

Konu kredi olunca kredi sarmalından da bahsetmek gerekiyor. Yani krediyi kapatmak için yeni kredi çekilmesi. Vade uzuyor, borç artıyor, yeni borçlar geliyor, yeni bir kredi gerekiyor.

İste bu sürece yani kredi sarmalına giren **emekli**, protokollere¹³ göre bankasını değiştiremiyor. Banka değiştirmek istediğinde kredi borcu karşısına çıkıyor. Kredi çekebilmek için verdiği taahhütname nedeniyle **aynı bankadan aylık** almaya devam ediyor. Tabi kredilerden **ELİNE NE KALIRSA!**

¹³ Protokolün hukuki değeri ve niteliğinin saptanması, olası banka değişikliği davaları için büyük öneme sahiptir.

(12 Eylül 2022)

Pandemide Geçen Çalışmaların Primleri Ne Olacak?

“Çin Halk Cumhuriyeti’nin Vuhan kentinde çıkan ve birçok ülkeye yayılan COVID-19 salgınında” şeklinde başlayan genelgelerle geçen iki yılın ardından pandemi etkisini büyük ölçüde yitirdi.

Kapanmalar, kısıtlamalar ve sayısız önlemlerle geçen pandemi sürecinde çalışma hayatında yeni sayılacak bir kavramla bir hayli haşır neşir olduk: **Kısa Çalışma Ödeneği**.

Kısa çalışma ödeneği “Üç ayı geçmemek üzere 4447 sayılı Kanununun Ek 2 nci maddesinde sayılan gerekçelerle; işyerinde uygulanan çalışma süresinin, işyerinin tamamında veya bir bölümünde geçici olarak en az üçte bir oranında azaltılmasını veya süreklilik koşulu aranmaksızın en az dört hafta süreyle faaliyetin tamamen veya kısmen durdurulmasını,” ifade ediyor. Yani işin durması, yavaşlaması gibi hallerde uygulanıyor.

Ödenek, işyerinde uygulanan haftalık çalışma süresini tamamlayacak şekilde, **çalışılmayan süreler için** aylık olarak hesaplanıyor. Dolayısıyla bu ödenek işçiye **çalışmadığı için ödeniyor**.

Kısa çalışma ödeneği, işsizlik fonu üzerinden ödeniyor. Bu ödemenin yapılabilmesi için belli şartların oluşması ve işçinin işyerinde çalışmaması gerekiyor. Çalışılmayan bu sürelerde işveren ücret ödemiyor, sigorta primi bildirmiyor. Bu bakımdan kısa çalışma ödeneği dönemlerinde **işçinin sigortası yatmıyor**. Bu süreler boшта geçiyor. Kanunda açık hüküm olmadığı için bu süreleri **borçlanmak da mümkün değil!**

Hazırlıksız yakalandığımız pandemi sürecinde kısa çalışma ödeneği uygulaması pek de kitapta yazıldığı gibi olmadı. Zira çalışılmayan süreler için ödenmesi gereken kısa çalışma ödeneği kısa sürede ücret ödemesinin bir parçası halini aldı. **Kendi ödemesi gereken ücreti fon üzerinden ödeyen** işverenler oldu.

Pandemi sürecinde tüm işyerleri kapanmadı. Özellikle gıda, eğitim ve taşımacılık sektörü sürekli açıldı. Tabii bir de günün belli saatleri ya da haftanın belli günleri açık olan işyerleri vardı. Bu işyerlerinde çalışan insanlar da.

Pandemi döneminde çalıştığı halde birçok işçiye kısa çalışma ödeneği ödendi. Haliyle bu süreler için sigorta primi hesaplanmadı. Hizmetlerinde boşluk oluştu.

Sigortalılar çalıştıkları dönemde kısa çalışma ödeneği almışlarsa o döneme ait sigorta primleri yok. Şimdi pek sorun olmaz ama ilerde primini dolduramayan veya 900 günlük ölüm aylığı primine ömrü vefat

etmeyenlerin hak sahipleri ***günlerinin sayılmasını*** isteyebilirler. Bunun için ***hizmet tespit davası*** açmaları gerekebilir. Ya da öncelikle ***SGK'ya başvurup*** kısa çalışma bildirilen günlerde çalışmalarının olduğunu bildirebilirler.

Bir de pratikte pek mümkün görünmese de ***İş-Kur seçeneği*** var. Sigortalı, ödeneği iade edip o dönemde çalıştığını bildirebilir. Sonra tabii yine SGK başvurusu gerekecektir. ***SGK*** da ne yapacağını bilemeyeceği için ***iş mahkemesine*** yönlendirecektir. O saatten sonra iş mahkemesi hakimi ***çıksın işin içinden***.

Aslında ***kolay bir yol*** var. Sosyal güvenlik Kanununda ***borçlanmaların düzenlendiği 41 inci maddeye*** bir ***bent eklemek*** yeterli. ***Kısa çalışma*** ödeneğinde geçen süreler için ***borçlanma imkanı*** sağlanırsa ve bu borçlanma ölüm aylığı için de geçerli olursa sorun büyük ölçüde tatlıya bağlanır. Bu sayede açılması muhtemel bir sürü hizmet tespit davası da açılmamış olur.

(19 Eylül 2022)

Cinsiyet Değiştirenlerin Emekliliği Nasıl Belirlenir?

Bugünlerde yürüyüşler ve karşı yürüyüşlere tanıklık ediyoruz. Bu yürüyüşlerin konusu *cinsiyet*. Cinsiyetin ahlaki, siyasi, ailevi, dini, sosyal ve bireysel tüm anlamları tekrar tekrar tartışılıyor. Tekrar tekrar da tartışılacak...

Cinsiyet kavramının yukarıdaki sayılanların dışında hukuki yani normatif bir anlamı da var. Hukuki anlamının bir de sosyal güvenlik hukuku boyutu.

Türk hukukunda cinsiyet, özel olarak *düzenlenmiyor*. Hukukumuzda askerlik, sosyal güvenlik gibi alanlarda doğrudan düzenlemeler bulunabiliyor. Medeni Kanun'da kişiler gerçek ve tüzel kişi diye ayrılıyor. Kadın ve erkek ifadeleri ise evlilikle ilgili düzenlemelerde yer alıyor. Aslında burada da bir düzenleme bulunmuyor. Yasa koyucu evlilik müessesesinin iki kişiden oluştuğunu ve bunlardan birinin kadın, diğerinin erkek olmasını istediğini belirtiyor. Aslına bakarsanız bir yasaklama içeren düzenleme bulunmuyor.

Cinsiyet, Medeni Kanun'un uygulanması bakımından sicil kayıtları yönüyle önemli. Çünkü modern devlet tam anlamıyla bir veri setidir. Tüm verileri

elinde bulundurmak için de kayıtlar tutar. Cinsiyet de bu kayıtların başında gelir. Tabi cinsiyetin değiştirilmesi de kayıt altına alınır.

Cinsiyet değişikliği “*kişisel durum sicili*” bölümünde “*düzeltilme*” başlığında düzenleniyor.¹⁴

“Madde 40 - Cinsiyetini değiştirmek isteyen kimse, şahsen başvuruda bulunarak mahkemeye cinsiyet değişikliğine izin verilmesini isteyebilir. Ancak, iznin verilebilmesi için, istem sahibinin onsekiz yaşını doldurmuş bulunması ve evli olmaması; ayrıca transseksüel yapıda olup, cinsiyet değişikliğinin ruh sağlığı açısından zorunluluğunu ve üreme yeteneğinden sürekli biçimde yoksun bulunduğunu¹⁵ bir eğitim ve araştırma hastanesinden alınacak resmi sağlık kurulu raporuyla belgelemesi şarttır.”

“Verilen izne bağlı olarak amaç ve tıbbi yöntemlere uygun bir cinsiyet değiştirme ameliyatı gerçekleştir-

¹⁴ Ülkemizde her yıl binin üzerinde cinsiyet değişikliği ameliyatı yapılmaktadır. Bu ameliyatlarda kadından erkek cinsiyetine geçiş daha yüksek orandadır.
(Kaynak: <https://twitter.com/haberturk/status/1185450468618702848>)

¹⁵ 20.03.2018 tarih ve 30366 sayılı R.G.de yayımlanan, 29.11.2017 Karar Günlü, 2017/130 Esas, 2017/165 Karar sayılı Anayasa Mahkemesi kararıyla iptal edilmiştir.

tirildiğinin resmi sağlık kurulu raporuyla doğrulanması halinde, mahkemece nüfus sicilinde gerekli düzeltmenin yapılmasına karar verilir.”

Kanuna göre cinsiyet değişikliği için önce mahkemeye başvuru gerekiyor. Belli şartlar sağlanıyor ve gerekli rapor alınırsa ameliyat yapılabilir. Ameliyat sonrası yine mahkeme kararı ile sicildeki cinsiyet değişiyor.

İşin sosyal güvenlik boyutuna baktığımızda ülkemizde ***emeklilik yaşı ile ilgili düzenlemelerden*** yürürlükte olanların büyük çoğunluğunda kadın-erkek sigortalılar için farklı hükümler bulunuyor. Bu farklılıkların başında da emeklilik yaşı geliyor.

Ülkemizde emeklilik yaşı sigorta giriş tarihine göre kadın ve erkek sigortalı için ayrı ayrı belirleniyor. Başka bir değişiklik olmazsa 2048 yılından sonra emeklilik yaşı yönüyle kadın ve erkekler açısından farklılık kalmayacak. Ancak 2048 yılına gelinceye tarihe kadar ***aynı tarihte*** işe giren ***kadın ile erkek*** sigortalılar ***farklı yaşlarda*** emekli olacaklar.

Sosyal güvenlik mevzuatımızda emeklilik yaşına ilişkin “***yaş düzeltme***” şeklindeki ***mahkeme kararları uygulanmıyor***. Yani sigortalı ilk kez işe girdiğindeki doğum tarihi daha sonra mahkeme kararıyla değiştirilse de bu karar emeklilik yaşını etkilemiyor. Çünkü kanun açık açık sigortalı olduktan sonra yapılan ***yaş değişiklikleri dikkate alınmaz*** diyor.

Emeklilik yaşının belirlenmesinde yaş değişiklikleri dikkate alınmıyor ama ***cinsiyet değişiklikleri konusunda da herhangi bir hüküm bulunmuyor***. Bu nedenle cinsiyet değişikliklerinde sigortalının ilk işe başladığı tarihteki cinsiyeti değil ***emeklilik başvurusu yaptığı tarihteki cinsiyeti*** önemli hale geliyor. Emeklilik yaşını bekleyen erkek sigortalı cinsiyet değiştirdiğinde hemen olabileceği gibi emeklilik yaşını doldurmak üzere olan kadın sigortalı cinsiyet değiştirdiğinde emekliliği dört beş sene sonrasına kalabiliyor.

Örneğin ***1.1.1973 doğumlu ikizler Ali ve Ayşe 1993 yılının Haziran ayında ilk kez sigortalı*** olarak işe başlıyorlar. 1999 yılında getirilen kademeli yaş gereğince ***Ali 54 yaşını*** doldurduğunda ***Ayşe ise 50 yaşını*** doldurduğunda emekli olabiliyorlar. Her ikisi de toplam 5675 günlük sigorta primine ihtiyaç duyuyorlar. Bu hesaplama ile ***Ali Şubat/2027 Ayşe ise Şubat/2023*** döneminden itibaren emekliliğe hak kazanıyor. ***Ayşe*** bu süreyi beklerken çalıştığı dönemde, Emekli Sandığı emeklisyken ölen babasından dolayı da ***yetim aylığı alıyor***. ***Ali ise erkek*** çocuk olduğu için ***aylık alamıyor***.

Ali ve Ayşe cinsiyet değişikliği için hukuki süreci başlatıyorlar. Ali erkek cinsiyetinden kadın cinsiyetine, Ayşe ise kadın cinsiyetinden erkek cinsiyetine geçmek için başvuru yapıyor. Başvuru sonrası izinler veriliyor ve

ameliyatlar gerçekleştiriliyor. Hukuk düzenimiz artık Ali’yi kadın, Ayşe’yi erkek olarak tanıyor ve biliyor.

50 yaşında emekli olacağını düşünen *Ayşe* 2023 Ocak ayında emeklilik için başvurduğunda karşısına **54 yaş koşulu**nun çıkması gerekiyor. Aynı zamanda cinsiyet değişikliğini izleyen aydan itibaren de yetim aylığının kesilmesi.

Ali’ye gelince artık **50** yaşında emekli olabilir. Ayrıca cinsiyet değişikliğini izleyen aydan itibaren babasından dolayı **Emekli Sandığı yetim maaşı** alabilir. Hem de kendi SSK maaşı ile.

Ayşe şayet 50 yaşını doldurup **emekli aylığı bağlandıktan sonra cinsiyet değiştirmiş** olsaydı ne olurdu? İdare hukukunda işte tam da buna “**kazanılmış hak**” adı veriliyor.

(10 Ekim 2022)

Filenin Sultanları: Sigortasız Sultan mı Olurmuş?

Kanadalı bir antrenör olan James A. Naismith *1800'lerin sonunda* basketbolu ve Amerikan Futbolu kaskını icat eden kişi olarak tanınıyor. Naismith'in öğrencisi ve arkadaşı olan *William G. Morgan da voleybolun*¹⁶ mucidi.

Morgan'ın icadına esin veren ise *basketbolun* genç insanlara yakışması fakat *iş adamları* sınıfındaki birçok katılımcı için *çok hızlı* görünmesi. Voleybol; *basketbol, beyzbol, tenis ve hentbol* öğelerini içeren ve basketboldan *daha az fiziksel güç* gerektiren bir oyun olarak geliştiriliyor. Başlangıçta eğlence amaçlı oynanan bu spor zamanla salon ve plaj voleybolu olmak üzere olimpiik/profesyonel branşlara dönüşüyor ve tüm dünyaya yayılıyor.

Ülkemizde 1900'lerin ilk çeyreğinde voleybol sporunun altyapısını kuran ve bu sporu geliştiren kişi *Selim Sırrı Tarcan*, 1950'li yıllarda ise federasyon kuruluyor.

¹⁶ Morgan "Mintonette"

Ulusal ligler **40-50 yıllık maziye** sahip. Yarım asırda çok sayıda turnuvaya katılmış ve başarılar elde etmişiz. Son yıllarda hem kadınlarda hem erkeklerde ciddi başarılar elde ediyoruz voleybol sporunda. “**Türkiye bir voleybol ülkesidir**” diyenlerin sayısı her geçen gün artıyor. Tıpkı başarıların sayısı gibi.

Voleybol sporunda en üst ligimiz **kadınlarda Sultanlar, erkeklerde Efeler** olarak adlandırılmış. Bu nedenle de profesyonel voleybolcu kadınlara Sultan, erkeklere de Efe diye hitap ediliyor. En üst ligin altında 1. Lig, 2. Lig, Bölgesel Lig gibi yine profesyonel litemiz bulunuyor. Bu liglerde oynayan sporcular da **profesyonel** olarak **yani gelir elde etmek için** bu sporu yapıyorlar.

Müsabakalar sonrası, her başarıda **destan yazan** sultan ve efelerimizi **tebrik etmek** veya **mağlubiyet** sonrası **teselli etmek** için **etkili ve yetkili isimler** sosyal medya paylaşımları için sıraya giriyorlar. “**Sultanlardan zafer üstüne zafer**”, “**bir dahaki sefere efeler**” gibi manşetleri, spor gazeteleri hazırda bulunduruyor. Fakat bu sultanlar ile efelerin bir de sosyal güvenlik meseleleri var, biz de ona kafa yoralım.

Voleybol sporuyla profesyonel nitelikte uğraşan kişiler bu spora çok genç yaşlarda başlıyor. Başka mesleklere sahip olanlar olsa da büyük çoğunluğu gelirini sportif faaliyetlerden elde ediyorlar. Dolayısıyla sosyal

güvenlik anlamında **spor kulüpleri işveren, sporcular da işçi** niteliği taşıyor. İşin içine hizmet akdi girince bu sporcuların sigortalılıkları akla geliyor.

Kimlerin sigortalı sayılacağı 5510 sayılı Sosyal Güvenlik Yasasında genel olarak belirleniyor. Sosyal Güvenlik Kurumu da çıkardığı yönetmelik, tebliğ ve genelge gibi idari işlemlerle sigortalılık işlemlerinin nasıl yürütüleceğini belirliyor.

Sigortalılık işlemleri SGK'nın **2013/11 sayılı Genelgesi**yle düzenleniyor. Kimler sigortalıdır, sigortalılık ne zaman başlar ne zaman biter, bildirim nasıl yapılır hepsi en küçük ayrıntısına kadar genelgede yer alıyor.

2013/11 sayılı Genelgenin "**1.14- Profesyonel sporcular**" başlığında bu konu düzenleniyor.

*"Herhangi bir spor dalını kendisine **meslek edinen ve bundan kazanç sağlayan** kişilere **profesyonel** sporcu denilmekte, bu kişiler kulüplerinin (yani işverenin) gösterdiği yerlerde tespit edilmiş çalışma saatlerine tabi olarak ve işveren veya vekilinin emir ve talimatı altında antrenman ve müsabakalar yaptıklarına, mukabilinde önceden yapılmış anlaşma ile tespit edilmiş **ücretleri aldıklarına göre**, anılan kimselerin işverenle hukuki ilişkileri bir **hizmet akdine** dayanmaktadır.*

Gençleri spora teşvik etmek, gelecek vadeden sporculara sahip çıkmak, belli spor branşlarını güçlendirmek vb. gibi nedenlerden dolayı bazı sporculara, kulüpleri tarafından düzenli ödemeler yapılmaktadır. Sporcularla yapılan sözleşmelerde aylık ödenecek ücretin asgari ücret veya üzerinde belirlenmesi durumunda, bunlar Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılacak, aksi halde sigortalı sayılmayacaktır.”

Sigortalılık Genelgesi özetle *meslek edinme ve kazanç sağlama* hallerini profesyonel sporcu olma konusunda *ölçüt* olarak belirliyor. Bu durumda *hizmet akdinin* oluştuğunu söylüyor. Hizmet akdinin sigortalılığa dönüşmesi konusundaki ölçüt sporcunun ise *asgari ücret ve üzeri gelir elde etmesi*.

İş Kanunu’na göre çalışma ilişkisinde ücret, asgari ücretin altında olamıyor. Ülke gerçekleri ve spor ekonomisini düşündüğümüzde profesyonel bir voleybolcu için en üst ligin (Sultan/Efeler) altı olan 1. ve 2. Liglerde ortalama bir sporcuya transfer dönemi için *dayalı döşeli bir ev ile üç öğün yemek* imkanı sağlanıyor. Bununla birlikte sezon için ortalama gelir *yıllık 50-70 asgari ücret* düzeyinde seyrediyor. Dolayısıyla profesyonel sporcular aylık asgari ücretin en az 4-5 katı gelir elde ediyorlar. SGK Genelgesine göre de *sigortalı olmaları* gerekiyor.

Profesyonel voleybolcular açısından buraya kadar her şey normal. Fakat Spor kulüpleri de bir *federasyona* bağlı sonuçta. Hukuki iş ve işlemlerini Voleybol Federasyonunun *Talimat*ları ile yürütüyorlar.

Sporcu Lisans, Vize ve Transfer Talimatı, sporcular açısından en önemli talimat. Tüm işlemler bu talimata göre yapılıyor. Son talimat 14 Haziran 2022 tarihinde onaylanmış. Talimatın yürürlüğe girmesi için Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Genel Müdürlüğünün resmi internet sitesinde yayımlanması¹⁷ gerekiyor.

Talimata göre profesyonel voleybolcular kulüpleri ile *tek tip sözleşme veya transfer sözleşmesi* yapabiliyor. Bu iki sözleşme dışında başka bir çalışma yöntemi bulunmuyor.

Türkiye *Sultanlar/Efeler* (en üst lig) liginde bulunan sporcular ile *tek tip sözleşme* imzalanması zorunlu tutulmuş. *Diğer* profesyonel liglerde ise *tek tip sözleşme veya transfer sözleşmesi* imzalanıyor. Dolayısıyla Sultanlar ve Efeler ligi dışındaki liglerde tek tip sözleşme zorunluluğu bulunmuyor.

Tek tip sözleşmeye ilişkin olarak *Talimatın 22* inci maddesinde *transfer koşulları* sayılıyor. Koşulların ilki sigortalılığı düzenlemiş.

¹⁷ Talimat, shgm.gsb.gov.tr adresinde yayımlanmış ancak yayımlanma tarihi bulunmuyor. .

“(1) Sözleşmeli oldukları süre boyunca sporcuların **SGK mevzuat hükümleri gereğince sigorta ettirilmesi ve takibinin yapılması kulübün kesin sorumluluğundadır.**”

Talimatın 30 uncu maddesinde ise Kulüplerin Sözleşmeden Doğan Yükümlülükleri düzenleniyor. Maddenin ikinci fıkrası SGK mevzuatıyla ilgili.

“(2) Sözleşmeli sporcularını 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu hükümlerine göre **sigortalı yaptırmak ve sözleşme süresince sporcularının sigorta primlerini yatırmak. Sporcuları ile transfer sözleşmesi yapan kulüpler bu madde¹⁸ kapsamında değildir.**”

Talimata göre tek tip sözleşme imzalayan (Sultanlar ve Efeler Ligi) sporcular için sosyal sigorta zorunlu tutuluyor. Alt liglerdeki sporcuların imzaladıkları **transfer sözleşmeleri ise sosyal güvenlik kapsamının dışına** çıkarılıyor.

Anayasa ve Kanunun emrettiği, **Yargıtay**'ın kamu düzeninden saydığı sigortalılık, Bakanlığa bağlı Genel Müdürlüğün internet sitesinde yayımlanarak yürürlüğe giren **talimat** ile seçimlik hale geliyor. Kulüpler de haliyle transfer sözleşmesini tercih ediyor.

¹⁸ Fıkra denilmek istenmiş. Zira bir özel hüküm içeren bir fıkra içerisinde maddenin geneline şamil bir istisna getirilemez.

Sigorta yapılmadığı için bu sporcular için emeklilik primi birikmiyor. Asgari ücretin en az 4-5 katı gelirleri de olsa transfer sözleşmeleri sigortalı olmalarına dolayısıyla **emekli olmalarına imkan vermiyor**.

Bir de işin ilginç yanı;

- *Ayak bileği inversiyon burkulması,*
- *Aşil Tendinopatisi,*
- *Aşırı kullanıma bağlı diz travması (patellar tendinopati),*
- *Omuz (impingement sendromu, supraskapular nöropati),*
- *Bel ağrısı,*
- *Akut parmak travması,*
- *De Quervain tenosinoviti*

Voleybol sporcuları açısından en sık görülen travmalar olarak sıralanıyor.

Profesyonel voleybolcu sigortalı olmadığı için primi yatmıyor. Primi yatmadığı için **hastalık, iş kazası ve meslek hastalığı imkanlarından** da yararlanamıyor. Antrenmanda veya müsabakada yukarıdaki sakatlıklardan biri başına gelirse **iş göremezlik ödeneği de alamıyor**.

Bu kadar da olmaz demeyin ama sigortalı değilseniz genel sağlık sigortanız da olmuyor. Hastane de sizden para istiyor.

Hülasa, **Sigortasız Sultan olunmuyor!**

Babası Ölen Çocuk Özel de, Annesi Ölen Çocuk Neden Değil?

Mahsa Amini'ye...

Sosyal güvenlik hukukunun *baş aktörü sigortalı*dır. Sigortalı çalışır, primi yatar, hastalanır, çocuğu olur, iş kazası geçirir, emekli olur, *ölür*...

Sistem sigortalı üzerine kuruludur. Sosyal güvenlik kurum ve kuruluşları da sigortalının karşılaşabileceği riskleri¹⁹ karşılayan kamu idareleridir.

Sigortalı, adına primler yatan ve risklere maruz kalan kişidir. Riskler gerçekleşince de ödemeye/yardıma hak kazanan kişi. Sistemin kurgusu bu şekildedir. Bu kurgu içinde *sigortalılık yönüyle* kadın-erkek ayrımı yoktur. Emeklilik yaşı, doğum borçlanması, emzirme ödeneği gibi düzenlemeler vardır. Düzenlemelerle emeklilik, malullük, ölüm gibi durumlarda yapılacak yardımlar belirlenir. İş kazası, hastalık, analık gibi hal-ler için riskler belirlenir.

Sigortalının ölümü halinde uzun vadeli sigorta kol-ları içinde yer alan *ölüm sigortasından* eş ve çocukla-rına aylık bağlanır. *Bir eş, bir çocuğa* aylık bağlanması

¹⁹ Emekli aylığı, yaşlılık riskine yönelik bir sosyal güvenlik öde-mesidir.

halinde oranlar **%50 ve %25**'tir. Kural olarak çocukların oranı **%25**'tir. Bu kuralın bir istisnası bulunuyor.

Özel çocuk!

Özel çocuk yeni kanunda (5510);

“çocuklardan sigortalının ölümü ile anasız ve babasız kalan veya sonradan bu duruma düşenlerle, ana ve babaları arasında evlilik bağı bulunmayan veya sigortalının ölümü tarihinde evlilik bağı bulunmakla beraber ana veya babaları sonradan evlenenler ile kendisinden başka aylık alan hak sahibi bulunmayanların her birine %50'si,”

Sosyal güvenlik sistemi ölüm sigortasından **sağ kalan eş** ve sigortalının **çocuklarına** aylık bağlıyor. Çocukların oranı %25 olarak belirleniyor. İstisna olarak aylık alan eş başka biriyle evlenirse çocuk aylıkta tek kalacağı için **%50** oranında aylık ödüyor.

Yeni kanun (5510), anne veya baba ayrımı yapmaksızın aylık alan eşin evlenmesi halinde aylığını kesiyor ve bir bölümünü çocuğa aktarıyor. Çocuk, sigortalıdan aylık alabilen tek yakını haline geliyor. Bu nedenle **özel çocuk** deniliyor.

5510 sayılı kanundaki hüküm 1 Ekim 2008 tarihinden sonraki ölümlerde uygulanıyor. Ölüm Ekim/2008'den önce ise eski kanun (506) hükümleri geçerli oluyor.

Eski kanun (506), 5510 sayılı yeni kanuna büyük ölçüde benziyor. Kurguları ve kavramları da örtüşüyor. Eski kanunda da **özel çocuk** benzeri bir düzenleme bulunuyor.

Özel çocuk eski kanunda (506);

*“sigortalının ölümü ile anasız ve babasız kalan veya sonradan bu duruma düşenlerle ana ve babaları arasında evlilik bağlantısı bulunmayan yahut **sigortalı babanın ölümü** tarihinde evlilik bağlantısı bulunmakla beraber **anaları sonradan evlenenlerin her birine %50'si,**”*

şeklinde düzenleniyor. Eski kanundaki hükümle yeni kanundaki hüküm **birbirine çok benziyor**. Küçük bir farkla!

Yeni kanun **1 Ekim 2008 sonrası ölümler** için **sigortalının** ölümünü ibaresini kullanıyor. 1 Ekim **2008 öncesi ölümlere** uygulanan eski kanun ise **sigortalı babanın ölümü** ibaresiyle kurgunun dışına çıkıyor. Yani **ölen sigortalının baba/erkek** olacağı zımnen kabul ediliyor. Haliyle **sonradan evlenen anne** oluyor.

Peki tersi durumda ne oluyor? 30 Eylül 2008 tarihinde ölen kadın sigortalı düşünelim. Sağ kalan eşi (**erkek**) **%50, 1 çocuğu %25** aylık alıyor.

Sağ kalan eş (erkek) 11 Ekim 2021 tarihinde (*eşi 30 Eylül 2008 tarihinde ölmüş bir kadınla*) evleniyor.

Bu nedenle aylığı kesiliyor. **Ölen annenin çocuğu (babası evlendiği için) aylıkta tek** kalıyor. Kanundaki tanıma uymadığı için **çocuk %25** almaya devam ediyor. **Özel çocuk** olamıyor!

Aylıktan çıkan babanın evlendiği kadın da çocuğuyla birlikte eşinden dolayı **eş (kadın) %50, çocuk %25** oranlarında aylık alıyor. Kadın evlendiği için aylığı kesiliyor. **Ölen babanın çocuğu (annesi evlendiği için) aylıkta tek** kalıyor. Kanundaki **tanıma uyuyor ve özel çocuk** oluyor. **Aylıkları %50**'ye yükseltiyor.

Biraz karmaşık görünse de Ekim 2008 öncesi ölümler için sigortalı babanın ölümü ve annenin evlenmesi aylığı yükseltiyor. Annenin ölümü ve babanın evlenmesi tanıma uymuyor. Bu hükümde sigortalının erkek olacağı ve aylığın kadına bağlanacağı düşüncesi hakim görünüyor.

506 sayılı eski sosyal güvenlik yasasının tarihçesine baktığımızda **30 Temmuz 1964** tarihli Resmi Gazete'de²⁰ yayımlanan kanun metninde ölüm aylığı yalnızca kadın eşe bağlanıyor. Erkek eşe bağlanabilmesi için erkeğin malul (çalışamaz) olması gerekiyor.

Eşi ölen erkeklere aylık bağlanması **1985 yılında 3168 sayılı Kanunla** geliyor. Bu hükmün değiştirilme-

²⁰ <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/11767.pdf>

miş olması ise **gözden kaçmış** olma ihtimalini akla getiriyor. Zira 3168 sayılı Kanunla sosyal güvenlik sistemindeki kadın-erkek eşitsizliği giderilmeye çalışıyor.

Ordu Milletvekili Bahriye Üçok ve 10 arkadaşının verdiği 3168 sayılı Kanun teklifinin **gerekçesinde**²¹;

“Anayasamızın 10 uncu maddesinde: “Herkes, dil, ırk renk, cinsiyet... ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin Kanun önünde eşittir” hükmünü koymuş olduğu halde, Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar ve Bağ-Kur kanunlarında cinsiyetten ötürü erkekle kadın arasında bir fark gözetildiği görülmektedir. Anayasamıza aykırı olan bu durumun giderilmesi ve zaten geçim sıkıntısı çeken ailelerde çalışan kadınların ölümü ile büsbütün artan geçim zorluğunun azaltılması için adı geçen kanunlarda gerekli değişikliklerin yapılması”

ifadelerine yer veriliyor. Gerçekçe doğrultusunda 3168 sayılı Kanunla, ölen sigortalı kadınların eşlerine de aylık bağlanması imkanı getiriliyor.

Sigortalı kadın-erkek arasındaki **eşitsizlik** gideriliyor ama **annesini ölen çocuğun babası evlenince** aylıkları hala **yükselmiyor**. 1 Ekim 2008 öncesi ölümler için bu kural hala geçerliliğini koruyor. Belki de düzeltilmeyi veya iptal edilmeyi bekliyor.

²¹ <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d17/c014/tbmm17014074ss0262.pdf>

Emeklilikte Yaşa Değil de Maaşa mı Takılsak?

Ülkemizin gündeminde “*emeklilikte yaşa takılanlar*” diye bir kitle var. Bu kişiler Eylül 1999’da çıkıp iptal edilen aslında, *Mayıs 2002*’de çıkan kanunla yapılan düzenleme nedeniyle daha geç emekli oluyorlar. Çünkü 2002 yılında çıkan kanunla sigorta girişine göre emekli yaşı düzenlendi.

Düzenlemeye göre 23 Mayıs 2002 tarihindeki sigortalılık süresi yaşı belirliyor. *Aynı tarihte sigortalı olan kişiler aynı yaşta emekli* olabiliyor. Farklı tarihlere sigorta girişi olanlar için de farklı yaşlar geçerli.

Aynı tarihte sigortalı olan kişiler aynı yaş şartına tabi oluyor. Emekli aylıkları da kendileri adına yatan primlerin miktarına ama daha da önemlisi dönemine göre değişiyor. Yani aynı yaşa tabi olanlar *aynı maaşa tabi olamayabiliyor*. *Tüm primler asgari ücretten yatsa bile.*

SSK’lı dediğimiz işçilerin sosyal güvenliği memurlardan ve esnaf sigortalılardan (Bağ-Kur) tamamen farklıdır. İşçilerin sosyal güvenliğinde çalışmanın sürekliliği aranmaz. Bu nedenle işçinin boşta geçirdiği süreler sigortalılık süresini etkilemez. Memurlar ve esnafalarda sigortalılık hizmetle geçer. Çünkü bu sigorta kollarında boşta süre olmaz. Devlet memurunun kapansa

bile memuriyet devam eder, esnaf da dükkanını kapatmaz. Ama işçi her zaman *çalışma potansiyeline* veya *işsiz kalma riskine* sahiptir, *depolanamayan tek üretim faktörü olan emeğin sahibi* olarak. Çalıştığı veya işsiz kaldığı dönemler de emekli aylığını belirliyor.

Sigorta *girişi aynı* döneme denk gelen **4 erkek sigortalı** düşünelim. Dört sigortalımız da **Ekim 1970** doğumlu olsunlar. Dördü de 20 yaşında, Ocak 1990’da sigorta başlangıcına sahipler. Dolayısıyla dört sigortalımız da EYT Kanununu beklemeksizin **52 yaşını** doldurdıkları **2022 yılı Ekim ayı** içinde emekli olabiliyorlar. Emekli aylıkları da 2022 Kasım ayından başlıyor.

Dördü de mevcut 5525 prim günü şartına fazlasıyla sahipler. Hepsinin toplam **16 yıl yani 5760 prim günü** var. Tüm primler *asgari ücret* üzerinden yatırılmış. Fakat çalıştıkları dönemler farklı olduğu için emekli aylıkları da farklı oluyor.

Ekim/1970 Doğum 1.1.1990 (SSK baş.)	<u>2000 yılı ön- cesi</u> (%63 - 70 ABO)	<u>2000- 2008 Eylül arası</u> (%47 ABO)	<u>2008/Ekim sonrası</u> (%32 ABO)	<u>Emekli Aylığı</u>
1. Sigortalı	3.600 gün	2.160 gün	Çalışma yok	5.535,02 TL
2. Sigortalı	3.600 gün	Çalışma yok	2.160 gün (2010- 2015)	5.184,71 TL

3. Sigortalı	1 gün	2.159 gün (2000-2005)	3.600 gün (2008/10-2018)	4.943,19 TL
4. Sigortalı	1 gün	1.079 gün (2005-2008/9)	4.680 gün (2008/10-2021/9)	4.965,41 TL

Tabloda yer alan dört sigortalı da Ekim 1970 doğumlu, 1990 Ocak sigorta girişleri nedeniyle **52 yaş ve 5525 prim gün** şartına tabiler. Dört sigortalı da tümü **asgari ücrete tabi 5760 prim günüyle** 1 Kasım 2022 tarihinden itibaren emekli aylığına bağlanıyorlar ama sigortalı dönemlerin farklı olması emekli aylıklarını değiştiriyor.

Çalışmalar **2000 yılından önce** ise aylık bağlama oranı **%63** olarak hesaplanıyor. Alt sınır kontrolü yapılmca **oran %70'e** yükseliyor. Yani yatırdığının %70'i aylığınız oluyor gibi düşünün. 2000 yılından önce ne kadar çok çalışma varsa ortalamanız yükseliyor. Dolayısıyla maaşınız da. Tablodaki **1. ve 2. sigortalının** aylıklarının yüksek olması da **ortalamayı yükselten 2000 öncesi** günleri. 2. sigortalının aylığının daha düşük olması ise 2008/Ekimden sonra geçen günlerinden kaynaklanıyor.

Üçüncü ve dördüncü sigortalı ise 1990 yılında yalnızca bir gün sigortalı olmuşlar. 2000 yılından sonra

çalışmaları olduğu için de %70'lik aylık bağlama oranından yararlanamıyorlar. 2000-2008 yılındaki süreleri için **%47 oranında** aylık bağlanıyor. **2008 sonrası** içinse oran **%32**. Bu nedenle 1. ve 2. sigortalıdan daha düşük aylık bağlanıyor.

Görülen o ki çalışma süresinin içinde 2008 yılı Ekim ayından sonra geçen süreler arttıkça emekli aylıklarında azalma görülüyor. Çünkü o dönemin aylık bağlama oranı daha düşüyor. Bu nedenle emeklilikte **yaşa takılanlar emekli olduktan sonra maaşa takılacaklar** gibi duruyor.

Dördüncü sigortalının 2008 sonrası daha çok çalışması olmasına rağmen **üçüncü sigortalıdan çok az da olsa daha yüksek** emekli aylığı olmasına takılanlar olabilir. Neden üçüncü sigortalıdan daha düşük değil diyebilirler.

Sebebini kısaca özetleyelim. SSK aylığı aslında üç aylığın toplamıdır. **Üç ayrı dönem için üç ayrı hesap** yapılır. Sonra tek aylığa dönüştürülür. 2000 yılı öncesi, 2000-2008 arası ve 2008 Ekim sonrası çalışmalar ayrı değerlendirilir. **2008 Ekim sonrası** için aylık bağlama oranı düşüktür ama katsayıların yüksek geldiği dönemlere denk gelen çalışmalar aylığı yükseltebilir. **2022 yılı Ocak katsayısı 1.2547, Temmuz katsayısı ise 1.4235** olunca bu yıl ilk kez 2008 Ekim sonrası çalışmalar da az da olsa kıymetli hale gelmiş oldu.

EYT'liler Değil EST'liler Asıl Mesele!

Uzunca bir süredir gündemde, *emeklilikte yaşa takılanlar*²². Gündemin konusu *8 Eylül 1999* öncesinde sigorta başlangıcı olanların tabii olduğu kademeli yaş nedeniyle emekliliğın gecikmesi. İleri sürülen talep ise *23 Mayıs 2002* tarihinde yürürlüğe giren kanundaki *yaş kademelerinin* uygulanmayarak 1992-1999 tarihleri arasındaki *20 yıl kadın, 25 yıl erkek* sigortalılık süresiyle emekli olmak.

Talebin şimdilik hukuki bir karşılığı bulunmuyor. Çünkü Anayasa Mahkemesi bu talebi daha önce reddetmiş.²³ Bu nedenle talebe siyasi karşılık (*yasa* vb.) aranıyor. Zira Hükümet de gündemine almış durumda.

Gündem çok kişiyi ilgilendirince ortalıkla dolaşan *sözde uzmanlar(?)* da, havada uçuşan ve ayağı yere de basmayan formüllerde dolaşıp umut saçıyor. Öyle for-

²² Erken Yaşta Tekaütlük isteyenler şeklinde de kısaltılması mümkündür.

²³ Çorum İş Mahkemesi tarafından Anayasa Mahkemesine götürülen hükmün iptali istemi AYM. tarafından E.2003/18, K.2004/88 karar ile REDDEDİLMİŞTİR. Karar 20.02.2007 Re-Ga'da yayımlanmıştır. Kararın üzerinden on yıl geçtiği için yeniden Anayasaya aykırılık iddiasında bulunmak (beş yıldır) mümkündür.

müller ki *haritada yerini gösteremeyecekleri ülke* adlarıyla emeklilik modeli türetip yanlış çeviri kurbanı oldukları yetmiyormuş gibi umut tacirliği de yapıyorlar.

Kim ne formül üretirse üretsin resmî açıklamalar ve yasa hükümlerini esas alacağımıza göre yıl sonuna doğru kararları hep birlikte göreceğiz. Sonrasında değerlendirme yapılır elbet.

EYT'lilerin sorunları Aralık sonunda bir şekilde çözülecek veya hafifleyecek. *Ama EST*'lileri kimse konuşmadığı gibi ilerde de kimse konuşmayacak gibi duruyor.

Kim bu EST'liler diye soracak olursanız: ***Emeklilikte Sahte Sigortalılığa Takılanlar!***

Emeklilik serüveni uzun zaman alan bir nitelik taşıyor. Teknik olarak da adı yaşlılık aylığı. Yani çalışma sonrası dinlenme bir bakıma. Dolayısıyla herkesin ihtiyaç duyduğu bir gelir kaynağı.

Emeklilik bir serüven olunca bir dolu etabı oluyor haliyle. Primler toplanacak, belli bir süre geçecek, yaş doldurulacak vs. Tabii bir de 2008 yılından önce sigortası olanların nereden emekli olacağı sorunu var. Zira sigortalının çalışma hayatında SSK'sı var, Bağ-Kur'u var, Emekli Sandığı var, banka sandıkları var. Bir de bunların birleştirilmesi.

5510 sayılı Sosyal Güvenlik Yasası **1 Ekim 2008** tarihinde yürürlüğe girdi. Yürürlüğe giren yasa ile çalışma süreleri içinde **en çok hangi statü** varsa o statüden aylık bağlanıyor. Yani 20 yıl Bağ-Kurlu sigortası olan kişinin daha sonra 10 yıl SSK'sı, 10 yıl da Emekli Sandığı olursa en çok Bağ-Kur olduğu için Bağ-Kur aylığı bağlanıyor.

Ekim 2008 tarihinden önce sigortalı olanlar içinse eski kanun hükümleri devam ediyor. Eski kanuna göre çalışmaların **son yedi yılı içinde en çok** geçen süre emekliliği belirliyor. Yedi yılın yarısı hesaplanıp **son 3,5 yıl** denmesinin sebebi de bu aslında.

2008 öncesi sigorta başlangıcı olanlar için aylığın şartları da belirlenmesi ve hesaplanması da farklılık gösteriyor. Emekli Sandığı'nı bir kenara bırakırsak SSK maaşı ile Bağ-Kur maaşı bağlanmasında Bağ-Kur'un şartları daha ağır olmasına karşın SSK'nın maaşı daha yüksek çıkıyor. Bu nedenle **herkes SSK'lı olmak istiyor**. Çünkü **son 3,5 yıl SSK** demek **daha az prim daha çok maaş** demek.

SSK'lı olmak için yapılacak olan, **hizmet akdiyle** çalışmak. Bu çalışma hem SSK'dan son 3,5 yılı doldurmak hem de geçmiş günleri SSK üzerinden borçlanmak için gerekli. Çünkü yurtdışı²⁴, askerlik, doğum gibi

²⁴ 2019 Ağustos öncesinde yurtdışı borçlanmalarında SSK borçlanması mümkündü.

borçlanmalarda borçlanma talep tarihindeki çalışma statüsü kuralları belirliyor. Bu nedenle herkes SSK'lı olmak istiyor.

Hizmet akdiyle çalışmak SSK'lı olmanın temel koşulu. Yani bir *işverene tabi bir iş yapıyor* olmak gerekiyor. Elbette bu kuralı suistimal edenler de çıkıyor. İşte onlara, *çalışmadığı halde sigortalı* gösterilenler yani "*sahte sigortalılar*" adı veriliyor. Bir de bunu sektör haline getirip bu işi yurtiçi ve yurtdışında profesyonel şekilde yapanlar var ki onlara hiç girmeyelim. Çünkü onlara hiçbir şey olmuyor!

Sahte sigortalılık 5510 sayılı Sosyal Güvenlik Yasasında doğrudan düzenlenmiş değil. SGK bu tespiti, "*sigortalı olup olmadığının tespiti*" yetkisine dayanarak yapıyor. Denetimler yapılıyor, tespitler sıralanıyor. Şayet bir işyerinde çalışmadığı halde sigortalı görünenler varsa *sigortaları iptal* ediliyor.

Sigortanın iptal edilmesi, hizmet dökümünde görünen *günlerin silinmesi* demek. Dolayısıyla prim *günleriniz eksiliyor*. Sadece primlerin eksilmesiyle kalmıyor, emekli iseniz ve prim gününüz silinince gününüz yetmiyorsa *emekliliğinizin iptal* ediliyor. Ödenen aylıkların da *faiziyle borç çıkması* cabası. Yeniden emekli olmak için *prim mi toplayacaksınız* yoksa

SGK'nın koyacağı icrayı mı ödeyeceksiniz size kalmış. Sahte sigortalılık için ***yatan primlerin SGK'ya kalması*** da ayrı konu. Onları da geri alamazsınız.

Sahte sigortalılığın denetimi iki şekilde yapılıyor. Şimdilik yaygın olan ilk yöntem geleneksel yöntem. Bir ihbar olur veya rutin bir denetim. En yakınınızdaki kişilerin bile sizi ***ihbar etme tehlikesini*** hiç söylemiyorum.

Denetmen gider, belgeleri inceler. Dinlemesi gereken kişileri dinler, kanaatini belirler. Bu ***kanaate göre sigortalılık sahte mi değil mi*** ortaya çıkar. Sigortanız iptal edilirse ***dava açarsınız***, şahit bulursunuz, çalıştığınızı ispatlarsınız. Çünkü denetim raporları kesin nitelik taşıyor. Yani dava açmadan çözülmüyor.

İkinci yöntem ise gitgide yaygınlaşıyor. Yani şimdilik kurtarmış olsanız da ileride bir gün karşınıza çıkabilir. Çünkü sahte sigortalılıkta herhangi bir zamanaşımı süresi yok. Yani 2022 yılında yapılan bir denetimle ***1995-1999 arası*** sigortalılığınız iptal edilebilir. Aman sonra mahkemede zamanaşımı falan demeyin!

Sahte sigortalılığın tespitinde yaygınlaşmaya başlayan ikinci yöntem "***veri seti analizi***" uygulaması. Bu uygulama ile eldeki veriler derlenir ve iş kuralları çerçevesinde tespitler yapılır. Bunun için işyerine gitmeye falan da gerek yoktur.

Yukarıda bahsettiğimiz gibi şimdilik yaygın değil ama ilerleyen yıllarda veri analiz yöntemi geliştikçe tespitler de artacak. Sistem; *hastane kayıtlarını, yurtdışı giriş çıkışlarını, eğitim durumlarını, ikamet bilgilerini* karşılaştıracak.

Basit bir algoritmaya dayalı bir çapraz sorguyla bir sürü şey çıkacak. Bunun için birkaç akıllıca iş kuralı yeter de artar bile.

Örneğin 2019 yılı 1 Temmuz günü yurda giriş yapmış bir gurbetçiyi düşünelim. 500 Euro borçlanma dilekçesi için 500 Euro da sahte sigortalılık için sözde uzmanlara toplamda 1.000 Euro ödemiş. Yerini bile bilmediği bir şirkette çaycı ya da temizlik görevlisi gösterilmiş. İşe girişten bir gün sonra yurtdışı borçlanma dilekçesini verilmiş ve hem %32 üzerinden borçlanmış hem de SSK'dan gün kazanmış. Elini sıcak sudan soğuk suya da sokmamış. Gurbetçimiz yaşını doldurunca **2021 Ocak** ayında emekli olmuş.

Emekli olduktan sonra **2024 yılı Ocak** ayına kadar emekli aylığını almış. Sonra SGK'ya isimsiz bir mektup gelmiş.²⁵ Mektupta emeklinin **1 Temmuz**da yurda girdiği **5 Temmuz**da ise çıkış yaptığı yazıyormuş. İşe

²⁵ Tıpkı Saramago'nun Körlük Romanındaki ilk körün Görmek Romanında gönderdiği mektup gibi.

giriş bildirgesinin ise 20 Temmuz-22 Temmuz tarihlerine ait olduğu.

Ülkede olmayan birinin temizlik görevlisi olarak hizmetinin olmayacağına göre sigortalığı iptal edilmiş. Yaptığı borçlanmalar da Bağ-Kur'a çevrilmiş. 5.600 günle emekli olan gurbetçiye gereken gün sayısı 9.000 güne çıktığı gibi **3 yıllık emekli maaşı da faiziyle borç** çıkmış.

Sonra bir veri seti analiziyle yurtdışına bulunduğu halde borçlanma öncesi sigortalı gösterilen herkes tespit edilmiş. Sonra Türkiye'de bulunup ilgili dönemde sigortalı olanlar da. Sonra tüm borçlanma yapanlar. Kantarın topuzu bir kere kaçmaya görsün ne sigorta kalır ne aylık.

2043 yılında da durum çok farklı olmayacak gibi duruyor. Düşünsenize **2008 yılı Nisan ayında Ankara'da ortaokul okuyan kızını Adana'da tanıdıklarının yanında sekreter** gösteren babanın dramını. Çocuğuna iyilik yapmak isterken yıllar sonra karşılaştığı durumu.

Berber dükkanında beş kişiyi sigortalı gösteren kişilere ne demeli? Yani siz yıllar sonra **asgari işçilik** kavramının yanı sıra **azami işçilik** kavramının da literatüre girmeyeceğini mi düşünüyorsunuz? İnternet arama motorları bile "**bunu mu demek istiyorsunuz?**"

diye sorarken veri analiz seti ile “***bu kişi burada çalışmış olamaz***” yargısına ulaşmak çok da zamanımızı almayacak gibi duruyor.

Sigortalık gidiyor, emeklilik gidiyor. Bir üstüne faiziyle borç geliyor. Uyanıklık yapmaya çalışanlardan daha uyanık olup ***Euroları cebe indiren sahte uzmanlara*** gelince. Merak etmeyin onlara hiçbir şey olmuyor. Son model arabalarına binip lüks evlerinde oturmaya devam ediyorlar.

Patlamalarda Hayatını Kaybedenlerin Yakınlarına Aylık Bağlanır mı?

Geçtiğimiz Pazar tarihin en kadim şehirlerinden İstanbul'un en işlek, en ışılı ve 72 milleti misafir eden mekanlarından; Cumhuriyetin ilanıyla "**İstiklal**" adını alan **Cadde-i Kebir**'inde **ahlaksız ve acımasız bir terör saldırısı** sonucu bir Pazar daha görememek üzere kapanan gözler oldu. Ve bir de, bir daha kalabalıklara girmemeye tövbe eden masum yürekler.

Terörden en çok zarar gören ülkelerden biri olarak bugüne kadar sayısız canımız gitti, canımız yandı...

Bu elim olay sonrası önlemler artacak, denetimler sıklaşacak ve gerekli işlemler yapılacaktır elbette. Bir de bu acıyı en yakından yaşayanlar var ki onlara sabır dilemekten başka yapabileceğimiz pek bir şey yok. Fakat hukuk sistemimizde bu tarifsiz acıyı bir nebze de olsa hafifletebilecek uygulamalar bulunuyor.

İdare hukukunda sivillere yönelik gerçekleştirilen terör olaylarına "**sosyal risk**" adı veriliyor. Bunun anlamı yaşanan olay **idare (devlet) ile ilgili olmasa da**, zararı veren kamu görevlisi olmasa da; zarar görenler sırf o ülkede yaşıyor diye, oradan geçti diye zarar gördükleri için devlet tazmin yükümlüsü olabiliyor.

Terör eylemleri veya **terörle mücadele** nedeniyle **yaralanan**lara veya **hayatını kaybeden** sivillerin yakınlarına **tazminat ve sosyal güvenlik** hakları 2004 yılında çıkan 5233 sayılı kanunla düzenleniyor.

Tazminat hakları memur maaş katsayı ile çarpılan sayılar üzerinden **Valilik**lerce veriliyor. Tazminat hakkı için 1 yıllık başvuru süresi bulunuyor. Tazminatlar **yaralanma, engelli** hale gelme ve **ölüm** hallerinde **7.000 gösterge** rakamının memur aylık **katsayısı ile çarpımı** sonucunda bulunan miktarın;

a) Yaralananlara **altı katı** tutarını geçmemek üzere yaralanma derecesine göre,

b) **Çalışma gücü kaybı**, yetkili sağlık kuruluşları tarafından **üçüncü derece** olarak tespit edilenlere **dört katından yirmi dört katı** tutarına kadar,

c) **Çalışma gücü kaybı**, yetkili sağlık kuruluşları tarafından **ikinci derece** olarak tespit edilenlere **yirmi beş katından kırk sekiz katı** tutarına kadar,

d) **Çalışma gücü kaybı**, yetkili sağlık kuruluşları tarafından **birinci derece** olarak tespit edilenlere **kırk dokuz katından yetmiş iki katı** tutarına kadar,

e) **Ölenlerin mirasçılarına elli katı** tutarında,

nakdi ödeme yapılıyor. **Cumhurbaşkanı**, nakdi ödemeye esas tutulan gösterge rakamını **yüzde otuz kadar artırabiliyor veya kanuni sınıra kadar indirebiliyor**.

Terör nedeniyle çalışma gücü kaybı **üçüncü derece** olarak tespit edilen kişilere 9.500 gösterge ile memur maaş katsayısı çarpımının **%60'ı**, çalışma gücü kaybı **ikinci derece** olarak tespit edilenlere **%80'i** ödeniyor.

Çalışma gücü kaybı **birinci derece** olarak tespit edilenler ile bu olaylar nedeniyle vefat edenlerin hak sahiplerine **%100'ü** oranında aylık bağlanıyor. Vefat halinde geride kalan eş, çocuk ve ana baba gibi hak sahiplerine genel esaslar çerçevesinde aylıklar paylaştırılıyor.

Hayatını kaybedenlerin **anne ve babasına** aylık bağlanmasında gelirinin **asgari ücretin net tutarından daha az** olması ve **diğer çocuklarından** hak kazanılan gelir ve aylıklar hariç olmak üzere gelir ve/veya aylık **bağlanmamış** olması **şartları aranmıyor**. Bu aylıklara **“sivil şehit şartsız aylığı”** adı veriliyor.

Terörden veya terörle mücadeleden dolayı zarar gören engelli kişilerin kendisine veya eş ve çocuklarından birine, eşi veya çocuğu yok ise kardeşlerinden **birine** kamu **istihdam hakkı** tanınıyor.

Yazıyı, bu hakların bir daha kullanılmasına neden olacak hiçbir şeyin olmaması temennisiyle bitirirken **“terör hükümlüsü ve yakınlarının”** bu haklardan yararlanamadığını da ekleyelim.

3600 Ek Gösterge Alanlar 6 Ay Bekleyecek mi;

Peki ya Hepsi Faydalanacak mı?

Son birkaç yılın önemli gündemlerinden olan “3600 ek gösterge” meselesi geçtiğimiz aylarda suhuletle çözüme kavuştu. Artık bu konuda koşulacak bir şey yok. Düzenleme mi? Ne şiş yandı ne kebab diyelim.

3600 düzenlemesi ile *öğretmenlere, polislere, hemşirelere, din görevlilerine, şube müdürlerine ve denetmenlere 1. derecede* olmak kaydıyla 3.600 ek gösterge verildi.

Bunun anlamı memur emekli aylığı hesabındaki tazminatın yüksek olması. Yani **30 yıldan** emekli öğretmen/polis/hemşire/imam **7.500 TL** yerine yaklaşık **10.000 TL** alacak. Dolayısıyla maaşına enflasyon farkları dışında yaklaşık üçte biri kadar artış yapılacaktır.

Ek göstergesi 3600 olanların dışındaki memurlara da 600 ek gösterge ilavesi yapıldı. 600 ek gösterge tazminat oranlarını değiştirmedeği için bu memurların emekli aylığını etkileyen pek bir şey olmadı. Asıl aylık artışı 3600 ek göstergeye ulaşanlarda olacak. Ama **15 Ocak 2023** tarihinde.

2023 yılından itibaren öğretmen, polis, hemşire, din görevlisi, avukatlar, şube müdürleri, denetmen ve gelir uzmanı gibi daha önce **2200/3000 ek göstergeye** sahip olanlar memurlar **3600 ek göstergeye** sahip olacaklar. Bu kadrolardan emekli olanlar da.

3600 ek gösterge belli kadrolara tahsis edilmiş bir ek göstergedir. Emekli aylığı hesabında büyük öneme sahiptir. Hatta bir üst ek gösterge emekli aylığımızı iki katına kadar çıkarabilir. Ek göstergelerin aylığı etkisi dilimler aracılığıyla olur. Bu dilimler en yüksek devlet memuruna verilecek tazminata göre aylığı belirler.

Ek gösterge dilimlerinin 3600 ek gösterge ile 3599 ek gösterge arasındaki tazminat oranı %145 ve %85'tir. Tazminat en yüksek devlet memuruna göre belirlenir. **9.500 ile 0,33 TL çarpılır. Yaklaşık 3.150 TL** özel hizmet tazminatıdır. Ek göstergesi 3.599 olan bunun %85'ini alır, 3600 olan %145'ini. 3600 'ün altında olan bir emekli **2.500 TL alırken 3600 olan 4.500 TL** alır.

Ek gösterge memurlar bakımından 1. Dereceye yükselme halinde en üst basamaktan uygulanır. Yani 3600 alan kadrolardan emekli olanların 1. Dereceden emekli olmuş olmaları gerekiyor. Yani **2. Dereceden emekli olmuş 20 yıl hizmeti olan bir hemşire/öğretmen 3000, 16 yıl hizmetiyle 3. Dereceden emekli olmuş bir polis memuru 2200 ek gösterge üzerinden emekli aylığı**

alacaklar. Çünkü 3600 birinci dereceye yükselmiş olanlara veriliyor.

Birinci dereceye yükselmek için yükseköğrenim görme şartı aranıyor. Ön lisans ve ya lisans mezunları 1. Dereceye yükselebiliyor. Bu nedenle öğretmen, polis, hemşire, din görevlisi emeklilerinden **yükseköğrenim görmeyenler** için 3600 uygulanmayacak. Çünkü birinci dereceden emekli değiller.

Ek gösterge hakkının kazanılmasında “6 aylık” bir süre şartı var. Üst ek göstergeye atananlar **altı ay geçmedikçe** üst ek gösterge hakkı kazanamazlar. Yani kişi 3600 ek göstergeli kadroya **atanmışsa** o kadroda **altı ay süreyle görev** yapmalıdır. Aksi halde bu kişi de 3600 üzerinden emekli edilmez.

Altı ay kimlerin beklemesi gerekiyor sorusunun **emekliler ve emekli olacaklar** açısından **iki ayrı cevabı** var.

Öğretmen, polis, avukat, hemşire, din görevlisi **emeklisi** olanlardan daha önce 1. Derece 2200 veya 3000 üzerinden emekli olan kişiler için **6 ay bekleme süresi uygulanmayacak**. Çünkü bu kişilerin 2200 veya 3000 göstergesi **15 Ocak 2023** tarihinde kendiliğinden **3600’e** yükselecek. **Geriye doğru hak** verilmeyecek. 2. ve 3. Dereceden emekli olanların ek gösterge artışları aylıklarını çok etkilemeyecek.

Halen **görevde** olup **emekli olacak** olanlar ise 6 ay bekleme süresi yönüyle ikiye ayrılıyor. **Yükselenler ve atanalar**.

Devlet memuriyetinde derece ve kademe atanma ve yükselmeye doğrudan ilgilidir. Yükselme memuriyet kariyerine ilişkindir ve her yıla bir kademe verilir. Üç kademe bir derece yükselmesi sağlar. Memurlar genelde **9 uncu dereceden 1 inci dereceye** gelebilmek için **yaklaşık 19-20 yıl hizmete** sahip olmalıdırlar. Bu hizmete sahip olmayanlar ile yüksek öğrenim görmeyenler 1. Dereceye yükselmezler.

Kariyer basamakları yönüyle birinci dereceye yükselmek bakımından kademelerin önemi yoktur. Yani herhangi bir şekilde yeni bir atama kararına ihtiyaç duymadan 2/3'ünden 1 derecenin 1 inci kademesine geçen bir **öğretmen/avukat/hemşire/denetmen/gelir uzmanı/din görevlisinin** 1. Derece 3600 ek göstergede **belirli bir süre** kalmasına gerek yoktur. Zira memuriyet sınıf ve kariyerinde **zaten geleceği** ek göstergede altı ay beklemesine gerek yoktur.

Şayet 3600 ek göstergeli kadro **yükselmek suretiyle değil de atanmak suretiyle** tahsis edilmişse böyle bir durumda ataması yapılan şube müdürü/bölge müdür yardımcısı/enstitü sekreterinin **en az altı ay o kadroda** kalması gerekecektir. Çünkü altı aylık ek göstergede

bekleme süresi kariyer yükselmelerinin değil atanma işlemlerinin konusudur.

Kanun 15 Ocak 2023 tarihinde yürürlüğe girecek. Birinci dereceden emekli olanların ek göstergeleri yükselince maaşlarında ciddi bir artış olacak. 3600 ek gösterge hakkını alan memur emeklileri 1 Ocak 2023 günü emekli aylıklarını alacaklar. Ocak ayının ortasında **2023/Ocak-Haziran** katsayı farkını ve 15 Ocak-31 Ocak arası 3600 ek gösterge farkını alacaklar. Yani **iki ayrı ek ödeme** alacaklar.

Katsayı farkı her Ocak ve Temmuz ayında ek olarak ödeniyor. Önümüzdeki yıl Ocak ayında ise bir de 3600 farkı ödenecek. **Ama yarım.**

Memurlar emekli aylıklarını her ayın birinde peşin olarak alırlar. Bu nedenle aylık döngüsü birinden biridir. Emekliler için aybaşı **her ayın biridir**. Böyle olmasına böyle de 3600 ek gösterge **yürürlüğü 15 Ocak 2023** olarak belirlenmiş. Böyle olunca da 3600 ek gösterge alan memur emeklileri **ilk ay ek gösterge keyfini yarım** yaşayacaklar. Şubattan itibaren ek gösterge farkını tam alacaklar.

Yeni yıla daha vakit varken yürürlük tarihine **15 Ocak yerine 1 Ocak** gibi küçük bir dokunuş emeklileri Ocak ayında daha da mutlu edebilir.

18 Yaşta Takılan EYT'liler Kim?

EYT gündeminde sona yaklaşıyor. Kanun nasıl teklif edilecek, komisyonda ve Genel Kurulda neler konuşulacak ve değiştirilecek merakla bekleniyor. Ama *Resmi Gazete*'de yayımlanmadıkça kesin bir şey söylememiz pek mümkün değil.

Süreçten anlaşılan o ki **8 Eylül 1999 tarihinden önce** sigortalı olanların tabii oldukları kademeli yaş tablosu gelecek yıl ocak ayından itibaren olmayacak. Yeni sistem nasıl olacak kesin olarak bilmiyoruz ama **sigortalılık süresinin** değişmeyeceği kesin. **Kadınlarda 20, erkeklerde 25 yıl.**

Emekli olmak için prim günü ve sigortalılık süresi emeklilik şartları arasında yer alıyor. 1999 yılında buna bir de yaş eklenmişti. 1999 yılında önce işe girenler için aranan sigortalılık süresi kadınlarda 20, erkeklerde 25 yıl. Yani sigorta başlangıcından bu yana geçen süre.

Sigortalılık süresi SSK'lılarda yani hizmet akdine tabi çalışan işçilerde ilk kez emeklilik priminin yatırıldığı tarihten başlar. Sigortalılık süresi, memur ve esnafta prim yatırılan toplam süredir. İşçinin çalışmaları boşluk olması, belli dönemlerde çalışmamış olması **sigortalılık süresini etkilemez**. Önemli olan ilk kez uzun vadeli yani emeklilik priminin yatmış olmasıdır. Süre o tarihten başlar.

Ocak ayında yürürlüğe girmesi beklenen düzenlemeyle 8 Eylül 1999 öncesi sigortalı olanlar için yaş şartının kaldırılması bekleniyor. Prim günleri 13-14 yıllık fiili çalışmaya denk geldiği için geriye kalan tek şart **20 ve 25 yıllık sigortalılık süresi**.

1999 yılının üzerinden 20 yıldan fazla süre geçtiği için kadın sigortalılar açısından sigortalılık süresi sorun oluşturmuyor. Fakat **erkeklerin 1998 Ocak** ayı sonrasında sigortalı olanların 25 yılı doldurmayı beklemeleri gerekecek. Örneğin **1 Ağustos 1999** tarihinde sigortalı olan erkek, **25 yıllık** sigortalılık süresini **1 Ağustos 2024** tarihinde doldurabiliyor.

Sigortalılık süresinin 18 yaşla da ilgisi bulunuyor. Bu da **genç EYT'lileri yakından** ilgilendiriyor.

Sosyal güvenlik sistemimizde sigortalılık süresi ilk çalışmayla başlar. İlk çalışma yaşı için de alt bir sınır yoktur. Yani kişi **15 yaşında** sanayide, çarşıda, pazarda veya bir atölyede çalışabilir. Hatta **8-9 yaşlarında** bir ajansta da çalışmış olabilir.

Sosyal güvenlik sisteminde alt çalışma yaşı olmadığı için 14 yaşındaki için de 8 yaşındaki için de şayet bir çalışma varsa **sigorta bildirim**i zorunludur ayrıca **prim ödenmesi** gerekir. 18 yaşın altında sigortalı olunmaz diye bir kural hiç yoktur. Eğer **18 yaşın altında** çalışma varsa **prim gününe** eklenir, **kıdem ve ihbar** tazminatında hesaba katılır.

1981 yılına kadar olan çalışmalarda 18 yaşın altındaki süreler de sigortalılık süresini başlatabiliyordu. 1981 tarihinden sonraki çalışmalar için sadece sigortalılık süresi yönünden **18 yaş tamamlama** şartı getirildi. Bu nedenle kişi **13 yaş**ındayken de sigortalı olsa **15 yaş**ındayken de sigortalı olsa, **sigortalılık süresi 18 yaşını doldurduğu tarihte** başlatılıyor.

Örneğin 1 Haziran **1985 doğum**lu bir erkek sigortalının **1 Eylül 1999** tarihinde sigorta başlangıcı olduğunu ve toplam **60 günlük** priminin olduğunu düşünelim. Bu kişi 1 Eylül 1999 tarihinde başlangıcı olduğu için EYT kapsamına girecektir.

Yaş bakımından ise **25 yıllık** sigortalılık süresi 18 yaşını doldurduğu tarih olan **1 Haziran 2003** tarihinde başlayacaktır. 1 Haziran 2003 sigortalılık süresi başlangıcı kabul edildiğinde 25 yıllık süre **1 Haziran 2028** tarihinde dolacaktır.

Yıllar İtibarıyla Asgari Ücret (16 Yaşını Dolduran ve Bekarlar İçin)

Yıllar	Brüt	Net TL / YTL
1 Ocak 1975	1.200	849
1 Haziran 1976	1.800	1.222
1 Ocak 1978	3.300	2.102
1 Mayıs 1979	5.400	3.259
1 Mayıs 1981	10.000	7.378
1 Ocak 1982	10.000	7.405
1 Ocak 1983	16.200	10.958
1 Nisan 1984	24.525	16.421
1 Ekim 1985	41.400	28.000
1 Ocak 1986	41.400	28.038
1 Temmuz 1987	74.250	49.095
1 Ocak 1988	74.250	50.595
1 Temmuz 1988	126.000	81.876
1 Ocak 1989	126.000	82.431
1 Ağustos 1989	225.000	141.975
1 Ocak 1990	225.000	146.475
1 Ağustos 1990	414.000	261.954
1 Ocak 1991	414.000	266.454
1 Ağustos 1991	801.000	502.911
1 Ocak 1992	801.000	511.911
1 Ağustos 1992	1.449.000	907.839
1 Ocak 1993	1.449.000	922.839
1 Ağustos 1993	2.497.500	1.563.473
1 Ocak 1994	2.497.500	1.713.435
1 Haziran 1994	2.497.500	1.711.437

Yıllar	Brüt	Net TL / YTL
1 Eylül 1994	4.173.750	2.759.429
1 Ocak 1995	4.173.750	2.834.429
1 Eylül 1995	8.460.000	5.514.192
1 Ocak 1996	8.460.000	5.739.193
1 Ağustos 1996	17.010.000	11.084.652
1 Ocak 1997	17.010.000	11.422.152
1 Ağustos 1997	35.437.500	22.943.025
1 Ocak 1998	35.437.500	24.518.025
1 Temmuz 1998	35.437.500	25.533.900
1 Ağustos 1998	47.839.500	33.808.514
1 Ocak 1999	78.075.000	57.620.790
1 Temmuz 1999	93.600.000	68.631.120
1 Eylül 1999	93.600.000	68.518.800
1 Ocak 2000	109.800.000	80.550.900
1 Temmuz 2000	118.800.000	86.922.900
1 Ocak 2001	139.950.000	102.369.600
1 Temmuz 2001	146.947.500	107.323.830
1 Ağustos 2001	167.940.000	122.186.520
1 Ocak 2002	222.000.750	163.563.537
1 Temmuz 2002	250.875.000	184.251.938
1 Ocak 2003	306.000.000	225.999.000
1 Ocak 2004	423.000.000	303.079.500
1 Temmuz 2004	444.150.000	318.233.475
1 Ocak 2005	488,70	350,15
1 Ocak 2006	531,00	380,46
1 Ocak 2007	562,50	403,02
1 Temmuz 2007	585,00	419,15
1 Ocak 2008	608,40	481,55

Yıllar	Brüt	Net TL / YTL
1 Temmuz 2008	638,70	503,26
1 Ocak 2009	666,00	527,13
1 Temmuz 2009	693,00	546,48
1 Ocak 2010	729,00	576,57
1 Temmuz 2010	760,50	599,12
1 Ocak 2011	796,50	629,95
1 Temmuz 2011	837,00	658,95
1 Ocak 2012	886,50	701,13
1 Temmuz 2012	940,50	739,79
1 Ocak 2013	978,60	773,01
1 Temmuz 2013	1.021,50	803,68
1 Ocak 2014	1.071,00	846,00
1 Temmuz 2014	1.134,00	891,03
1 Ocak 2015	1.201,50	949,07
1 Temmuz 2015	1.273,50	1.000,54
1 Ocak 2016	1.647,00	1.300,99
1 Ocak 2017	1.777,50	1.404,06
1 Ocak 2018	2.029,50	1.603,12
1 Ocak 2019	2.558,40	2.020,90
1 Ocak 2020	2.943,00	2.324,71
1 Ocak 2021	3.577,50	2.825,90
1 Ocak 2022	5.004,00	4.253,40
1 Temmuz 2022	6.471,00	5.500,35

En Yüksek Devlet Memuru Aylığı

Yürürlük Tarihi	Aylık Katsayı	Gösterge	Ek Gösterge	En Yüksek Devlet Memuru Aylığı (TL/YTL)
1 Mart 1970	7	1000	0	7.000
1 Aralık 1971	7	1000	200	8.400
1 Mart 1972	7	1000	200	8.400
1 Mart 1973	7	1000	200	8.400
1 Mart 1974	8	1000	200	9.600
1 Mart 1975	9	1000	200	10.800
1 Mart 1976	9	1000	200	10.800
1 Mart 1977	12	1000	200	14.400
1 Mart 1978	14	1000	200	16.800
1 Kasım 1978	14	1200	200	19.600
1 Mart 1979	16	1200	600	28.800
1 Mart 1980	25	1200	600	45.000
1 Mart 1981	25	1200	600	45.000
1 Mart 1982	30	1400	600	60.000
1 Ocak 1983	34	1400	600	68.000
1 Ocak 1984	40	1400	600	80.000
1 Temmuz 1984	41	1400	1.100	102.500
1 Ocak 1985	46	1400	1.650	140.300
1 Temmuz 1985	49	1400	1.650	149.450
1 Ocak 1986	56	1400	2.200	201.600
1 Temmuz 1986	62	1400	2.200	223.200
1 Ocak 1987	66	1400	3.300	310.200
1 Temmuz 1987	70	1400	3.300	329.000
1 Ocak 1988	84	1400	3.300	394.800
1 Temmuz 1988	100	1400	3.300	470.000
1 Ocak 1989	128	1400	3.300	601.600
15 Nisan 1989	128	1500	3.300	614.400

Yürürlük Tarihi	Aylık Katsayı	Gösterge	Ek Gösterge	En Yüksek Devlet Memuru Aylığı (TL/YTL)
1 Temmuz 1989	205	1500	3.300	984.000
15 Temmuz 1989	205	1500	4.000	1.127.500
1 Ocak 1990	255	1.500	4.000	1.402.500
1 Temmuz 1990	320	1.500	4.000	1.760.000
1 Ocak 1991	352	1.500	4.400	2.076.800
1 Temmuz 1991	470	1.500	4.400	2.773.000
1 Ocak 1992	523	1.500	5.200	3.504.100
1 Temmuz 1992	651	1.500	5.200	4.361.700
1 Ocak 1993	740	1.500	6.100	5.624.000
1 Temmuz 1993	835	1.500	6.100	6.346.000
1 Ekim 1993	940	1.500	6.100	7.144.000
1 Ocak 1994	980	1.500	7.000	8.330.000
1 Nisan 1994	1.100	1.500	7.000	9.350.000
1 Ocak 1995	1.140	1.500	8.000	10.830.000
1 Nisan 1995	1.225	1.500	8.000	11.637.500
15 Kasım 1995	1.695	1.500	8.000	16.102.500
1 Temmuz 1996	2.550	1.500	8.000	24.225.000
1 Ocak 1997	3.315	1.500	8.000	31.492.500
1 Temmuz 1997	4.475	1.500	8.000	42.512.500
1 Ocak 1998	5.820	1.500	8.000	55.290.000
1 Temmuz 1998	7.030	1.500	8.000	66.785.000
1 Ekim 1998	7.750	1.500	8.000	73.625.000
1 Ocak 1999	9.975	1.500	8.000	94.762.500
1 Temmuz 1999	12.000	1.500	8.000	114.000.000
1 Ocak 2000	13.810	1.500	8.000	131.195.000
15 Haziran 2000	14.310	1.500	8.000	135.945.000
1 Temmuz 2000	15.760	1.500	8.000	149.720.000
15 Aralık 2000	16.580	1.500	8.000	157.510.000
1 Ocak 2001	18.240	1.500	8.000	173.280.000
15 Nisan 2001	18.700	1.500	8.000	177.650.000

Yürürlük Tarihi	Aylık Katsayı	Gösterge	Ek Gösterge	En Yüksek Devlet Memuru Aylığı (TL/YTL)
15 Mayıs 2001	20.600	1.500	8.000	195.700.000
15 Haziran 2001	21.650	1.500	8.000	205.675.000
1 Temmuz 2001	22.750	1.500	8.000	216.125.000
15 Eylül 2001	23.550	1.500	8.000	223.725.000
15 Ekim 2001	24.920	1.500	8.000	236.740.000
15 Kasım 2001	26.420	1.500	8.000	250.990.000
15 Aralık 2001	27.530	1.500	8.000	261.535.000
1 Ocak 2002	30.300	1.500	8.000	287.850.000
15 Mayıs 2002	31.060	1.500	8.000	295.070.000
1 Temmuz 2002	32.650	1.500	8.000	310.175.000
1 Ocak 2003	34.300	1.500	8.000	325.850.000
1 Ocak 2004	36.420	1.500	8.000	345.990.000
1 Temmuz 2004	38.610	1.500	8.000	366.795.000
1 Ocak 2005	0,0401	1.500	8.000	380,95
1 Temmuz 2005	0,0416	1.500	8.000	395,20
1 Ocak 2006	0,04265	1.500	8.000	405,18
1 Temmuz 2006	0,044745	1.500	8.000	425,08
1 Ocak 2007	0,046985	1.500	8.000	446,36
1 Temmuz 2007	0,04835	1.500	8.000	459,33
1 Ocak 2008	0,049486	1.500	8.000	470,12
1 Temmuz 2008	0,051448	1.500	8.000	488,76
1 Ocak 2009	0,053505	1.500	8.000	508,30
1 Temmuz 2009	0,055920	1.500	8.000	531,24
1 Ocak 2010	0,057383	1.500	8.000	545,14
1 Temmuz 2010	0,059445	1.500	8.000	564,73
1 Ocak 2011	0,061954	1.500	8.000	588,56
1 Temmuz 2011	0,064460	1.500	8.000	612,37
1 Ocak 2012	0,066187	1.500	8.000	628,78
1 Ocak 2012	0,068835	1.500	8.000	653,93
1 Temmuz 2012	0,071589	1.500	8.000	680,10

Yürürlük Tarihi	Aylık Katsayı	Gösterge	Ek Gösterge	En Yüksek Devlet Memuru Aylığı (TL/YTL)
1 Ocak 2013	0,073837	1.500	8.000	701,45
1 Temmuz 2013	0,076791	1.500	8.000	729,51
1 Ocak 2014	0,076998	1.500	8.000	731,48
1 Ocak 2015	0,079308	1.500	8.000	753,43
1 Temmuz 2015	0,083084	1.500	8.000	789,30
1 Ocak 2016	0,088817	1.500	8.000	843,76
1 Temmuz 2016	0,093259	1.500	8.000	885,96
1 Ocak 2017	0,096058	1.500	8.000	912,55
1 Temmuz 2017	0,102706	1.500	8.000	975,71
1 Ocak 2018	0,108550	1.500	8.000	1.031,23
1 Temmuz 2018	0,117940	1.500	8.000	1.120,43
1 Ocak 2019	0,130597	1.500	8.000	1.240,67
1 Temmuz 2019	0,138459	1.500	8.000	1.315,36
1 Ocak 2020	0,146061	1.500	8.000	1.387,58
1 Temmuz 2020	0,154461	1.500	8.000	1.467,38
1 Ocak 2021	0,165786	1.500	8.000	1.574,97
1 Temmuz 2021	0,179797	1.500	8.000	1.708,07
1 Ocak 2022	0,235445	1.500	8.000	2.236,73
1 Temmuz 2022	0,333603	1.500	8.000	3.169,23

Yıllar İtibarıyla Kıdem Tazminat Tavanları

Geçerli Olduğu Tarih	Kıdem Tazminat Tavanı TL / YTL
12 Eylül 1980	40.500
1 Mayıs 1981	75.000
1 Ocak 1983	77.500
1 Ocak 1984	81.250
1 Temmuz 1984	82.820
1 Ocak 1985	140.300
1 Temmuz 1985	149.450
1 Ocak 1986	201.600
1 Temmuz 1986	223.200
1 Ocak 1987	310.200
1 Temmuz 1987	329.000
1 Ocak 1988	394.800
1 Temmuz 1988	470.000
1 Ocak 1989	601.600
15 Nisan 1989	614.400
1 Temmuz 1989	1.049.250
15 Temmuz 1989	1.192.750
1 Ocak 1990	1.568.000
1 Temmuz 1990	1.969.500
1 Ocak 1991	2.489.600
1 Temmuz 1991	3.323.500
15 Temmuz 1991	3.385.187
1 Ocak 1992	4.523.225
15 Ocak 1992	4.663.389
1 Temmuz 1992	5.917.293

Geçerli Olduğu Tarih	Kıdem Tazminat Tavanı TL / YTL
1 Ocak 1993	7.701.460
1 Temmuz 1993	8.687.965
15 Temmuz 1993	8.878.345
1 Ekim 1993	9.996.580
1 Ocak 1994	11.805.500
1 Nisan 1994	13.267.500
1 Temmuz 1994	13.622.500
1 Ekim 1994	14.272.500
1 Ocak 1995	16.726.300
1 Nisan 1995	18.020.125
15 Nisan 1995	19.765.750
15 Kasım 1995	31.311.650
1 Ocak 1996	35.176.250
1 Temmuz 1996	53.312.500
1 Ocak 1997	77.219.375
1 Temmuz 1997	104.734.375
1 Ocak 1998	149.990.000
1 Temmuz 1998	181.685.000
1 Ekim 1998	200.625.000
1 Ocak 1999	286.341.250
1 Temmuz 1999	345.200.000
1 Ocak 2000	488.990.000
15 Haziran 2000	506.740.000
1 Temmuz 2000	558.440.000
15 Aralık 2000	587.720.000
1 Ocak 2001	646.560.000
15 Nisan 2001	663.000.000
15 Mayıs 2001	730.700.000

Geçerli Olduğu Tarih	Kıdem Tazminat Tavanı TL / YTL
15 Haziran 2001	768.100.000
1 Temmuz 2001	807.500.000
15 Eylül 2001	835.950.000
15 Ekim 2001	884.830.000
15 Kasım 2001	938.330.000
15 Aralık 2001	978.020.000
1 Ocak 2002	1.076.400.000
15 Mayıs 2002	1.103.540.000
1 Temmuz 2002	1.160.150.000
1 Ekim 2002	1.260.150.000
1 Ocak 2003	1.323.950.000
1 Temmuz 2003	1.389.950.000
1 Ocak 2004	1.485.430.000
1 Temmuz 2004	1.574.740.000
1 Ocak 2005	1.648,90
1 Temmuz 2005	1.727,15
1 Ocak 2006	1.770,62
1 Temmuz 2006	1.857,44
1 Ocak 2007	1.960,69
1 Temmuz 2007	2.030,19
1 Ocak 2008	2.087,92
1 Temmuz 2008	2.173,19
1 Ocak 2009	2.260,05
1 Temmuz 2009	2.365,16
1 Ocak 2010	2.427,04
1 Temmuz 2010	2.517,01
1 Ocak 2011	2.623,23
1 Temmuz 2011	2.731,85

Geçerli Olduğu Tarih	Kıdem Tazminat Tavanı TL / YTL
1 Ocak 2012	2.805,04
1 Ocak 2012	2.917,27
1 Temmuz 2012	3.033,98
1 Ocak 2013	3.129,25
1 Temmuz 2013	3.254,44
1 Ocak 2014	3.438,22
1 Ocak 2015	3.541,37
1 Temmuz 2015	3.709,98
1 Eylül 2015	3.828,37
1 Ocak 2016	4.092,53
1 Temmuz 2016	4.297,21
1 Ocak 2017	4.426,16
1 Temmuz 2017	4.732,48
1 Ocak 2018	5.001,75
1 Temmuz 2018	5.434,42
1 Ocak 2019	6.017,60
1 Temmuz 2019	6.379,86
1 Ocak 2020	6.730,15
1 Temmuz 2020	7.117,17
1 Ocak 2021	7.638,96
1 Temmuz 2021	8.284,51
1 Ocak 2022	10.848,59
1 Temmuz 2022	15.371,40

Memur Maaş Hesaplamalarında Kullanılan Katsayılar

Yıl/ Ay	Aylık Katsayısı	Yan Ödeme Katsayısı	Taban Aylık Katsayısı
1 Mart 1970	7		
1 Mart 1971	7		
1 Mart 1972	7		
1 Mart 1973	7		
1 Mart 1974	8	4	
1 Mart 1975	9	4	
1 Mart 1976	9	4	
1 Mart 1977	12	4	
1 Mart 1978	14	4	
1 Mart 1979	16	6	
1 Mart 1980	25	6	
1 Mart 1981	25	6	
1 Mart 1982	30	8	
1 Ocak 1983	34	9	
1 Ocak 1984	40	11	
1 Temmuz 1984	41	12	
1 Ocak 1985	46	13	
1 Temmuz 1985	49	15	
1 Ocak 1986	56	18	
1 Temmuz 1986	62	19	
1 Ocak 1987	66	20	
1 Temmuz 1987	70	22	
1 Ocak 1988	84	28	
1 Temmuz 1988	100	34	
1 Ocak 1989	128	43	

Yıl / Ay	Aylık Kat-sayısı	Yan Ödeme Katsayısı	Taban Aylık Katsayısı
1 Temmuz 1989	205	80	220
1 Ocak 1990	255	96	280
1 Temmuz 1990	320	120	355
1 Ocak 1991	352	135	480
1 Temmuz 1991	470	180	640
1 Ocak 1992	523	202	823
1 Temmuz 1992	651	231	1.137
1 Ocak 1993	740	255	1.575
1 Temmuz 1993	835	280	1.775
1 Ekim 1993	940	310	2.000
1 Ocak 1994	980	320	2.275
1 Nisan 1994	1.100	360	2.570
1 Temmuz 1994	1.100	360	2.925
1 Ekim 1994	1.100	360	3.575
1 Ocak 1995	1.140	380	4.135
1 Nisan 1995	1.225	415	4.490
15 Kasım 1995	1.695	565	10.175
1 Ocak 1996	1.695	565	10.175
1 Temmuz 1996	2.550	850	15.700
1 Ocak 1997	3.315	1.100	20.450
1 Temmuz 1997	4.475	1.485	28.100
1 Ocak 1998	5.820	1.930	36.500
1 Temmuz 1998	7.030	2.350	44.600
1 Ekim 1998	7.750	2.560	49.500
1 Ocak 1999	9.975	3.200	63.400
1 Temmuz 1999	12.000	3.850	77.000
1 Ocak 2000	13.810	4.410	88.500
15 Haziran 2000	14.310	4.570	91.750

Yıl / Ay	Aylık Katsayısı	Yan Ödeme Katsayısı	Taban Aylık Katsayısı
1 Temmuz 2000	15.760	5.030	101.400
15 Aralık 2000	16.580	5.290	106.900
1 Ocak 2001	18.240	5.820	117.600
15 Nisan 2001	18.700	5.960	120.700
15 Mayıs 2001	20.600	6.560	133.300
15 Haziran 2001	21.650	6.890	140.250
1 Temmuz 2001	22.750	7.235	147.750
15 Eylül 2001	23.550	7.485	153.000
15 Ekim 2001	24.920	7.920	162.150
15 Kasım 2001	26.420	8.395	172.150
15 Aralık 2001	27.530	8.750	179.650
1 Ocak 2002	30.300	9.625	197.700
15 Mayıs 2002	31.060	9.865	202.800
1 Temmuz 2002	32.650	10.365	213.300
1 Ekim 2002	32.650	10.365	313.300
1 Ocak 2003	34.300	10.885	329.250
1 Temmuz 2003	34.300	10.885	395.250
1 Ocak 2004	36.420	11.550	429.250
1 Temmuz 2004	38.610	12.240	455.050
1 Ocak 2005	0,0401	0,0126	0,486
1 Temmuz 2005	0,0416	0,0132	0,52075
1 Ocak 2006	0,04265	0,01353	0,53377
1 Temmuz 2006	0,044745	0,014192	0,55983
1 Ocak 2007	0,046985	0,0149	0,59812
1 Temmuz 2007	0,04835	0,01533	0,62804
1 Ocak 2008	0,049486	0,01569	0,65283
1 Temmuz 2008	0,051448	0,016313	0,6812
1 Ocak 2009	0,053505	0,016965	0,7084

Yıl / Ay	Aylık Kat-sayısı	Yan Ödeme Katsayısı	Taban Aylık Katsayısı
1 Temmuz 2009	0,055920	0,01773	0,74348
1 Ocak 2010	0,057383	0,01819	0,76293
1 Temmuz 2010	0,059445	0,018843	0,7931
1 Ocak 2011	0,061954	0,019638	0,82656
1 Temmuz 2011	0,064460	0,020440	0,86251
1 Ocak 2012	0,068835	0,021827	0,92105
1 Temmuz 2012	0,071589	0,022700	0,95790
1 Ocak 2013	0,073837	0,0234128	0,98798
1 Temmuz 2013	0,076791	0,02435	1,0275
1 Ocak 2014	0,076998	0,024416	1,205274
1 Ocak 2015	0,079308	0,025149	1,24144
1 Temmuz 2015	0,083084	0,026347	1,30054
1 Ocak 2016	0,088817	0,028165	1,390277
1 Temmuz 2016	0,093259	0,029574	1,4598
1 Ocak 2017	0,096058	0,030462	1,503595
1 Temmuz 2017	0,102706	0,03257	1,607645
1 Ocak 2018	0,108550	0,034424	1,699121
1 Temmuz 2018	0,117940	0,037402	1,846100
1 Ocak 2019	0,130597	0,041416	2,044187
1 Temmuz 2019	0,138459	0,043910	2,167248
1 Ocak 2020	0,146061	0,046321	2,286240
1 Temmuz 2020	0,154461	0,048985	2,417699
1 Ocak 2021	0,165786	0,052576	2,594917
1 Temmuz 2021	0,179797	0,057019	2,814188
1 Ocak 2022	0,235445	0,074667	3,685180
1 Temmuz 2022	0,333603	0,105796	5,221532

I SAYILI CETVEL HİZMET SINIFLARI İTİBARIYLA UNVAN VEYA AYLIK ALINAN DERECELERE GÖRE EK GÖSTERGELER

UNVANI	Derece	Ek Göstergeler
I- GENEL İDARE HİZMETLERİ SINIFI		
a)		
aa) Diyanet İşleri Başkanı	1	9000
bb) Başbakanlık Müsteşarı, Bakan Yardımcısı, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanı, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı		8000
b) Müsteşarlar, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri	1	7800
c) Başbakanlık Teftiş Kurulu Başkanı, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu Başkanı, Devlet Personel Başkanı, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanı, Toplu Konut İdaresi Başkanı, Gelir İdaresi Başkanı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanı, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanı, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanı, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanı	1	7600
d) GAP İdaresi Başkanı, Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanı, Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanı, Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanı, Kalkınma Araştırmaları Merkezi Başkanı, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Araştırmaları Merkezi Başkanı, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanı, Kamu Or-	1	7000

<p>taklığı İdaresi Başkanı, Başbakan Başmüsaviri, Başbakanlık Müsteşar Yardımcıları, Diyanet İşleri Başkan Yardımcıları, Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanı, Mushafı İnceleme ve Kıraat Kurulu Başkanı, Diyanet Akademisi Başkanı, Büyükelçi ve Daimi Temsilci unvanını kazanmış olanlar, Müsteşar Yardımcıları, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreter Yardımcısı ve Genel Müdürler, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Başkanı, Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu Başkanı, Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu Başkanı, Dışişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanı, Strateji Geliştirme Başkanları, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Başkan Yardımcısı, Gelir İdaresi Başkan Yardımcısı, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkan Yardımcısı, Bakanlıklar merkez teşkilatına dahil Kurul Başkanları, Bakanlık Rehberlik ve Teftiş Başkanları, Bakanlık Rehberlik ve Denetim Başkanları, Bakanlık Denetim Hizmetleri Başkanları, Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanı, Hazine Müsteşarlığı Bankalar Yeminli Murakıpları Kurulu Başkanı, Hazine Kontrolörleri Kurulu Başkanı, Denizcilik Müsteşarlığı Teftiş Kurulu Başkanı ile Sigorta Denetleme Kurulu Başkanı, Türk Patent ve Marka Kurumu Başkanı, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanı, Milli Savunma Bakanlığı Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanı, Sosyal Güvenlik Kurumu Rehberlik ve Teftiş Başkanı, Diyanet İşleri Başkanlığı Rehberlik ve Teftiş Başkanı, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Başkanı, Helal Akreditasyon Kurumu Genel Sekreteri</p>		
<p>e) Başbakan Müşavirleri, Adalet Bakanlığı Bakanlık Yüksek Müşavirleri, Türkiye İstatistik Kurumu Başkan Yardımcıları, Toplu Konut İdaresi Başkan Yardımcıları</p>	1	5900
<p>f) Bakanlar Kurulu Sekreteri, Başbakanlık Başkanları, Avrupa Birliği Bakanlığı Baş-</p>	1	5400

<p>kanları, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkan Yardımcıları ile Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ve Atatürk Kültür Merkezi Başkanları, Başbakanlık Özel Kalem Müdürü, Adli Tıp Kurumu Başkanı, Milli Kütüphane Başkanı, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu Üyesi, Yükseköğretim Kurulu Genel Sekreteri, Büyük Şehir Belediye Genel Sekreteri, Talim ve Terbiye Kurulu Üyesi, Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi, GAP İdaresi Başkan Yardımcısı, Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkan Yardımcısı, Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkan Yardımcısı, Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkan Yardımcısı, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Başkan Yardımcısı, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkan Yardımcısı, Vergi Dairesi Başkanı (Ankara, İstanbul, İzmir)</p>		
<p>g) En az üç yıl süreli yükseköğretim veren fakülte ve yüksekokulları bitirerek mesleğe özel yarışma sınavı ile giren ve belirli süreli meslek içi eğitimden sonra özel bir yeterlik sınavı sonunda (veya yüksek öğrenimli olup, özel kanunların öngördüğü şartları taşıyanlardan en az sekiz yıl mesleki görev yaptıktan sonra yine bu kanunların öngördüğü usule göre seçilerek) atanan Başbakanlık, Bakanlık, Müsteşarlık, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Bağımsız Genel Müdürlük ve Büyük Şehir Belediyesiyle Büyük Şehir Belediye sınırları içindeki ilçe Belediyeleri Müfettişleri, Başbakanlık Uzmanları, Adalet Uzmanları, Seçim Uzmanları, Milli Savunma Uzmanları, İçişleri Uzmanları, Dışişleri Uzmanları, Çalışma Uzmanları, Yurt Dışı İşçi Hizmetleri Uzmanları, İş Sağlığı ve Güvenliği Uzmanları, Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzmanları, Kültür ve Turizm Uzmanları, Aile ve Sosyal Politikalar Uzmanları, İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanları, Sanayi ve Teknoloji Uzmanları, Çevre ve Şehircilik Uzmanları, Gençlik ve</p>	<p>1 2 3 4 5 6 7 8</p>	<p>4200 3600 2800 2200 1900 1750 1550 1450</p>

<p>Spor Uzmanları, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Uzmanları, Gümrük ve Ticaret Uzmanları, İhracatı Geliştirme Uzmanları, Orman ve Su İşleri Uzmanları, Diyanet İşleri Uzmanları, Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanları, Devlet Personel Uzmanları, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Uzmanları, Afet ve Acil Durum Yönetimi Uzmanları, Devlet Gelir Uzmanları, Tapu ve Kadastro Uzmanları, Meteoroloji Uzmanları, Basın ve Enformasyon Uzmanları, Yüksek Kurum Uzmanları, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Uzmanları, Savunma Sanayii Uzmanları, Vakıf Uzmanları, Sınai Mülkiyet Uzmanları, TİKA Uzmanları, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı Uzmanları, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Uzmanları, Yazma Eser Uzmanları, İstihdam Uzmanları, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim Uzmanları, Bakanlık ve Bağlı Kuruluşların Avrupa Birliği Uzmanları, Göç Uzmanları, Yükseköğretim Kurulu Uzmanları, Kalkınma Bakanlığı Planlama Uzmanları, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu Uzmanları, Dışişleri Meslek Memurları ile Konsolosluk ve İhtisas Memurları, Maliye Bakanlığı Vergi Müfettişleri ile Hazine Müsteşarlığı Bankalar Yeminli Murakıpları ve Hazine Kontrolörleri, Hazine Uzmanları, Sigorta Denetleme Uzmanları ile Aktüerleri, Dış Ticaret Uzmanları, Avrupa Birliği İşleri Uzmanları, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş ve İş Güvenliği Müfettişleri ve Bakanlıkların Merkez Teşkilatına dahil Genel Müdürlükleri Kontrolörleri ve İçişleri Bakanlığı Dernekler Denetçileri ile Sosyal Güvenlik Kurumu Müfettişleri, Sosyal Güvenlik Uzmanları, Ulaştırma ve Haberleşme Uzmanları, Havacılık ve Uzay Teknolojileri Uzmanları, Denizcilik Uzmanları, Sağlık Uzmanları ve Sağlık Denetçileri, Milli Savunma Bakanlığı Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanlığı Müfettişleri, Türkiye İstatistik Kurumu Uz-</p>		
--	--	--

manları, Enerji ve Tabii Kaynaklar Denetçileri ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümlerine göre atanan İç Denetçiler, Millî Eğitim Uzmanları, Bakanlık Maarif Müfettişleri ve Maarif Müfettişleri, Aile ve Sosyal Politikalar Denetçileri, Gençlik ve Spor Denetçileri, Maliye Uzmanları, Helal Akreditasyon Uzmanları		
h) En az 3 yıl süreli yükseköğretim veren fakülte ve yüksekokulları bitirerek mesleğe özel yarışma sınavı ile giren ve belirli süreli meslek içi eğitimden sonra özel bir yeterlik sınavı sonunda atanan Gelir Uzmanları, İl İstihdam Uzmanları, Mali Hizmetler Uzmanları, Vergi İstihbarat Uzmanları, İşçileri Bakanlığı Planlama Uzmanları, İl Göç Uzmanları, Ürün Denetmenleri, Gümrük ve Ticaret Denetmenleri, Sosyal Güvenlik Denetmenleri, Defterdarlık Uzmanları kadrosuna atanmış olanlar	1 2 3 4 5 6 7 8	3600 3000 2200 2100 1800 1700 1500 1400
a) Bölge müdür yardımcısı, il müdür yardımcısı, ilçe müdürü, daire başkan yardımcısı, başkan yardımcısı, şube müdürü, sayman, şube müdür yardımcısı, müdür yardımcısı, sayman yardımcısı, hazine sayman yardımcısı, yüksekokul sekreteri, enstitü sekreteri, merkez sekreteri, kurum sekreteri, birlik sekreteri, savunma sekreteri, genel sekreter, genel sekreter yardımcısı, sivil savunma uzmanı kadrolarında bulunanlar, diğer müdür ve başkan unvanlı kadrolar ile bunların yardımcıları, (II) sayılı Cetvelde sayılan unvanların birinci derece dışındaki kadrolarında bulunanlar	1 2 3 4	3600 3000 2200 2100
i) Bu sınıfa dahil olup da yukarıda sayılanlar dışında kalanlardan,		
1. Yükseköğrenim mezunları	1 2 3 4	2800 2200 1700 1400

2. Diğerleri	1	2100
	2	1700
	3	1400
	4	1250
II- TEKNİK HİZMETLER SINIFI		
a) Kadroları bu sınıfa dahil olup, en az 4 yıl süreli yükseköğretim veren fakülte veya yüksekokullardan mezun olarak yürürlükteki hükümlere göre Yüksek Mühendis, Mühendis, Yüksek Mimar ve Mimar ile şehir plancısı ve Bölge Plancısı unvanını almış olanlar	1	4200
	2	3600
	3	2800
	4	2200
	5	1900
	6	1750
	7	1550
	8	1450
b) Kadroları bu sınıfa dahil olup, en az 4 yıl süreli yükseköğretim veren fakülte ve yüksekokullardan mezun olarak yürürlükteki hükümlere göre Jeolog, Hidrojeolog, Hidrolog, Jeomorfoloğ, Jeofizikçi, Fizikçi, Matematikçi, İstatistikçi, Yöneylemci (hareket araştırmacısı), Matematiksel İktisatçı, Ekonomici ve Kimyager unvanını almış olanlarla Teknik Yüksek Öğretmen Okulu mezunları	1	3600
	2	3000
	3	2200
	4	2100
	5	1800
	6	1700
	7	1500
	8	1400
c) Kadroları bu sınıfa dahil olup da yukarıda sayılanlar dışındaki yükseköğrenim mezunları ile Yüksek Tekniker ve Tekniker unvanını almış olanlar	1	2800
	2	2200
	3	2100
	4	1700
d) Kadroları bu sınıfa dahil olup da yukarıda sayılanlar dışında kalanlar	1	2100
	2	1700
	3	1400
	4	1250
III- SAĞLIK HİZMETLERİ SINIFI		
a) Uzman Tabip, Tabip, Diş Hekimi, Uzman Veteriner Hekim, Veteriner Hekim, Eczacı, Biyolog, Tıpta Uzmanlık Tüzüğünde belirtilen dallarda uzmanlık belgesi alanlar veya bu dallarda uzmanlık unvanını doktora aşaması ile kazanmış bulunanlar	1	4200
	2	3600
	3	2800
	4	2200
	5	1900
	6	1750
	7	1550

	8	1450
b) Yükseköğrenim mezunları	1 2 3 4 5 6 7 8	3600 3000 2200 2100 1800 1700 1500 1400
c) Kadroları bu sınıfa dahil olup da yukarıda sayılanlar dışında kalanlardan diğerleri	1 2 3 4	2100 1700 1400 1250
IV- EĞİTİM VE ÖĞRETİM HİZMETLERİ SINIFI Kadroları bu sınıfa dahil olanlardan;		
Öğretmen	1 2 3 4 5 6 7 8	3600 3000 2200 2100 1800 1700 1500 1400
V- AVUKATLIK HİZMETLERİ SINIFI Kadroları bu sınıfa dahil olanlardan	1 2 3 4 5 6 7 8	3600 3000 2200 2100 1800 1700 1500 1400
VI- DİN HİZMETLERİ SINIFI Kadroları bu sınıfa dahil olanlardan;		
a) Yükseköğrenim mezunları	1 2 3 4 5 6	3600 3000 2200 2100 1800 1700

	7	1500
	8	1400
b) Diğerleri	1	2100
	2	1700
	3	1400
	4	1250
VII- EMNİYET HİZMETLERİ SINIFI		
a) Emniyet Genel Müdürü	1	7600
b) Teftiş Kurulu Başkanı, Polis Akademisi Başkanı ve Emniyet Genel Müdür Yardımcıları, Ankara, İstanbul, İzmir İllerinin İl Emniyet Müdürleri	1	6400
c) Daire Başkanları ile Diğer Birinci Sınıf Emniyet Müdürleri	1	5400
d) Kadroları bu sınıfa dahil olup da Emniyet Müdürü sıfatını kazanmış olanlar ile emniyet amirleri	1	4800
	2	4200
	3	3600
	4	3000
e) Başkomiser ile Komiser Yardımcısı rütbesi arasında olanlar	1	4200
	2	3600
	3	3000
	4	2200
f) Kadroları bu sınıfa dahil olup da, yukarıda sayılanlar dışında kalanlardan;		
aa) Yükseköğrenim mezunları	1	3600
	2	3000
	3	2200
	4	2100
	5	1800
	6	1700
	7	1500
	8	1400
bb) Diğerleri	1	2100
	2	1700
	3	1400
	4	1250

VIII- MÜLKİ İDARE AMİRLİĞİ HİZMETLERİ SINIFI		
a) Müsteşar, Vali	1	7800
b) Birinci Sınıf Mülki İdare Amirlerinden (Genel İdare Hizmetleri Sınıfında aynı görev unvanları için belirlenen ek gösterge rakamlarından düşük olmamak üzere)	1 inci derecenin 4 üncü kademesi	6400
c) Kadroları bu sınıfa dahil olup da; yukarıda sayılanlar dışında kalanlar (1 inci derecenin kademelerinden aylık alanlar için Genel İdare Hizmetleri Sınıfında aynı görev unvanları için belirlenen ek gösterge rakamlarından düşük olmamak üzere)	1 inci derecenin 4 üncü kademesi	5400
	1	4600
	2	4200
	3	3600
	4	2900
	5	2800
	6	2200
	7	2100
	8	1900
9	1750	
IX- YARDIMCI HİZMETLER SINIFI		
Kadroları bu sınıfa dahil olanlardan	1-4 dereceler	600

II SAYILI CETVEL KADROLARI GENEL İDARE HİZMETLERİ SINIFININ BİRİNCİ DERECESİNDE BULUNANLARIN EK GÖSTERGELERİ

UNVANI	Derece	Ek Göstergeler
1- BAŞBAKANLIK VE BAKANLIKLARDA		
a) Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkan Yardımcısı, Vergi Denetim Kurulu Başkan Yardımcısı, Milli Kütüphane Başkan Yardımcısı, Genel Müdür Yardımcısı, I. Hukuk Müşaviri, Hazine ve Maliye Bakanlığı Hukuk Müşaviri, Daire Başkanı (Ana ve Yardımcı Hizmet Birimi), Yüksek Fen Kurulu Üyesi, Milli Eğitim Bakanlığı Bilgi İşlem Grup Başkanı ile İnşaat ve Emlak Grup Başkanı	1	4400
b) Başbakanlık Müşaviri, Başbakanlık Başkan Yardımcısı, Bakanlık Müşaviri, Başbakanlık Basın Müşaviri, Elçi - Müsteşar, I. Sınıf Başkonsolos, Büyükelçilik I. Müsteşarı, Daire Başkanı, Dış Politika Danışma Kurulu Üyesi, Dışişleri Bakanlığı Eğitim Merkezi Sekreteri, İl İdare Kurulu üyesi, Bakanlık İl Müdürleri ile Ankara, İstanbul ve İzmir illerindeki diğer Bakanlık İl Müdürleri, Bakanlık Bölge Müdürü, Maliye Başkanı, Milli Emlak Dairesi Başkanı, İş Sağlığı ve Güvenliği Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü Başkanı, Avrupa Birliği Bakanlığı Daire Başkanları, Serbest Bölge Müdürü, Genel Müdürlük ve Başkanlık Daire Başkanı, Milli Eğitim Bakanlığı Grup Başkanı	1	4200
2- YARGI KURULUŞLARI, BAĞLI VE İLGİLİ KURULUŞLAR İLE YÜKSEK ÖĞRETİM KURULUŞLARINDA		
a) Devlet Personel Başkanlığı Başkan Yardımcısı, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Başkan Yardımcısı,	1	4400

<p>Türkiye İlaç ve Tıbbî Cihaz Kurumu Başkan Yardımcısı, Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu Başkan Yardımcısı, Türk Patent ve Marka Kurumu Başkan Yardımcısı, Atom Enerjisi Kurumu Başkan Yardımcısı, Özel Çevre Koruma Kurumu Başkan Yardımcısı, Milli Savunma Bakanlığı Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkan Yardımcısı, Adli Tıp Kurumu Başkan Yardımcısı, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Denetleme Kurulu Başkanı ile Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi Başkan Yardımcıları, Teftiş Kurulu Başkanı, Teftiş ve Kontrol Kurulu Başkanı, Teftiş ve Tetkik Kurulu Başkanı, Genel Müdürlük Rehberlik ve Teftiş Başkanı, Genel Müdür Yardımcısı, I. Hukuk Müşaviri, Vakıflar Meclisi Üyesi, Hazine Müsteşarlığı Daire Başkanı (Ana ve Yardımcı Hizmet Birimi), Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Daire Başkanı, Gelir İdaresi Daire Başkanı, Türkiye İstatistik Kurumu Daire Başkanı, Sosyal Güvenlik Kurumu Aktüerya ve Fon Yönetimi Daire Başkanı, Sosyal Güvenlik Kurumu İnsan Kaynakları Daire Başkanı, Sosyal Güvenlik Kurumu Destek Hizmetleri Daire Başkanı, Sosyal Güvenlik Kurumu İnşaat ve Emlak Daire Başkanı, Sosyal Güvenlik Kurumu Eğitim, Araştırma ve Geliştirme Merkezi Başkanı, Yükseköğretim Kurulu Genel Sekreter Yardımcısı, Üniversite Genel Sekreteri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi Başkanı</p>		
<p>b) Yönetim Kurulu Üyesi, A.O.Ç. Müdürü, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Genel Sekreter Müşaviri, Türkiye Yazma Eserler Başkanlığı Daire Başkanı, Türkiye Yazma Eserler Başkanlığı Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürü, Türkiye Yazma Eserler Başkanlığı Bölge Müdürü, Türkiye Yazma Eserler Başkanlığı Müşaviri, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Daire Başkanı, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Daire Başkanı, Vergi Dairesi Başkanı, Sosyal Güvenlik İl Müdürü (Ankara, İstanbul, İzmir), Üniversitelerarası Kurul Sekreteri, Müşavir (Müsteşarlıklarda), Türkiye İstatistik Kurumu Bölge Müdürü, Daire Başkanı, Gelir İdaresi Grup Başkanı, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Grup Başkanı, Tapu ve Kadastro Bölge</p>	<p>1</p>	<p>4200</p>

Müdürü, Diyanet İşleri Başkanlığı Başkanlık Müşavirleri, Diyanet İşleri Başkanlığı Daire Başkanı, Din İşleri Yüksek Kurulu Sekreteri, İl Müftüsü, Diyanet İşleri Başkanlığı Dinî Yüksek İhtisas Merkezi Müdürü, Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulu Üyesi, Sosyal Güvenlik Kurumu Daire Başkanları, Sayıştay Başkanlığı Birim Başkanı, Sayıştay Başkanlığı Strateji Geliştirme Birim Başkanı		
3- MAHALLİ İDARELER İLE BAĞLI VE İLGİLİ KURULUŞLARDA		
Büyükşehir Belediye Teftiş Kurulu Müdürü, Büyükşehir Belediye Genel Sekreter Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, Genel Müdür Yardımcıları	1	4200
4- BAŞBAKANLIK VE BAKANLIKLARDA		
Hukuk Müşaviri, Bakanlık Özel Kalem Müdürü, Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri, Başbakanlık Merkez Teşkilatında Araştırmacı, Dışişleri Bakanlığı Özel Müşaviri, Savunma Sekreteri, Bütçe Dairesi Başkanı, Saymanlık Müdürü, Bakanlık İl Müdürü, Askeri Defterdar, Muhasebe Müdürü, Muvazzaf Ulaşma Komisyonu Başkanı, Milli Emlak Müdürü, Cezaevi Müdürü, Denetimli Serbestlik Müdürü, Nüfus ve Vatandaşlık Müdürü, İl Sosyal Etüt ve Proje Müdürü, Bayındırlık ve İskan Müdürü, İstanbul Atatürk Kültür Merkezi Müdürü, Müze Müdürü (İstanbul Topkapı), Okul Müdürü (Unvanlılar dahil), Maliye Kursu Müdürü, Muhakemat Müdürü, Hastane Müdürü, İş Sağlığı ve Güvenliği Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü Başkan Yardımcısı, İş Sağlığı ve Güvenliği Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü Bölge Laboratuvar Müdürü, Gemi Sürvey Kurulu Başkanı, İstanbul Validebağ Sanatoryum ve Öğr. Hst. Başk., Sivil Savunma Koleji Müdürü, Defterdar Yardımcısı, Ekonomi Bakanlığı Bölge Müdür Yardımcısı ve Serbest Bölge Müdür Yardımcısı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Bölge Müdür Yardımcısı, Mal Müdürü, Emlak Müdürü (Maliye Bakanlığı - Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı), Müze Başkanı (Kültür ve Turizm Bakanlığı)	1	3600

5- YARGI KURULUŞLARI BAĞLI VE İLGİLİ KURULUŞLAR İLE YÜKSEKÖĞRETİM KURULUŞLARINDA		
<p>Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Denetleme Kurul Üyesi, Başhukuk Müşaviri, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Başkanlık Müşavirleri ile Basın Müşaviri, Hukuk Müşaviri, İstatistik Müşaviri, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Müşaviri, Hazine Saymanı, Genel Sekreter, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi Başkan Yardımcısı, R.S. Hıfzısıhha Merkezi Başkanı, Bölge Müdürü, Bölge Müdür Yardımcısı, İl Müdürü, Afet ve Acil Durum Eğitim Merkezi Müdürü, Türkiye İstatistik Kurumunda Müdür, Diyanet İşleri Başkanlığı Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri, Diyanet İşleri Başkanlığı Özel Kalem Müdürü, Diyanet İşleri Başkanlığı Dinî İhtisas Merkezi Müdürü, Diyanet İşleri Başkanlığı Eğitim Merkezi Müdürü, Kur'an Eğitim Merkezi Müdürü, İl Müftü Yardımcısı, İlçe Müftüsü, Sosyal Sigortalar Kurumu Sigorta İl Müdürü, Sosyal Sigortalar Kurumu Sigorta Müdürü, Sosyal Sigortalar Kurumu Sağlık İşleri İl Müdürü, Sosyal Sigortalar Kurumu Hastane Müdürü, Savunma Sekreteri, Tapu ve Kadastro Eğitim Müdürü, Yüksek Fen Kurulu Başkanı, Tetkik Kurulu Başkanı, Fen ve Tetkik Kurulu Başkanı, Araştırma Geliştirme Kurulu Başkanı, Tetkik ve İstişare Kurulu Başkanı, Devlet Opera ve Balesi Müdürü, Üniversite Genel Sekreter Yardımcısı, A.O.Ç. Müdür Yardımcısı, Araştırma ve Teknik Eğitim Merkezi Başkanı, S.S.K. Sağlık Meslek Lisesi Müdürü, Yurt Müdürü, Tapu Müdürü, Kadastro Müdürü, Kambiyo Müdürü, Borsa Komiseri, Üniversite Hastaneleri Başmüdürü, Nükleer Araştırma Eğitim Merkezi Müdürü, Bölge Başmüdürü, Gelir İdaresi Grup Müdürü, Vergi Dairesi Müdürü, Bölge İstihbarat Müdürü, Bölge İnşaat Müdürü, Kandilli Rasathanesi Müdürü, Başmüdür, Güneydoğu Anadolu Fosfatları Grup Başkanı, Müessese Müdürü, İşletme Müdürü, Fabrika Müdürü, Kombina Müdürü, Üniversitelerarası Kurul Genel Sekreter Yardımcısı, Fakülte Sekreteri, Şirket Müdürü, Enstitü Müdürü, Tesis Müdürü, Kırıkkale Yardımcı Tesisler Müdürü, Çiftlik Müdürü, Kuruluş Müdürü, Banka Şubesi Müdürü,</p>	<p>1</p>	<p>3600</p>

<p>T.C. Ziraat Bankası, T. Emlak Bankası ve T. Halk Bankası Genel Müdürlüklerinde 1 inci derece kadrolu müdürlerden;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ticari Krediler Müdürü, - Sanayi Kredileri Müdürü, - Teşvik ve Geliştirme Kredileri Müdürü, - Zirai Krediler Müdürü, - Zirai Kalkınma Kredileri Müdürü, - Su Ürünleri Kredileri Müdürü, - Kooperatif Kredileri Müdürü, - Kooperatifler Müdürü, - İpotekli Krediler Müdürü, - Fon Kredileri Müdürü, - Para ve Tahvil Müdürü, - Tahvilat Müdürü, - Tevdiat ve Banka Hizmetleri Müdürü, - Para ve Menkul Kıymetler Müdürü, - Banka Hizmetleri Müdürü, - Dış Muameleler Müdürü, - Dış İlişkiler Müdürü, - İstihbarat Müdürü, - Proje Müdürü, - Genel Muhasebe Müdürü, - Muhasebe Müdürü, - Personel Müdürü, - Malzeme ve Satınalma Müdürü, - İnşaat Müdürü, - Emlak Müdürü, - İnşaat ve Proje Müdürü, - Emlak İşleri Müdürü, - Otomasyon Müdürü, - Bilgi İşlem Merkezi Müdürü, - Özel Tarımsal Krediler Müdürü, Proje Değerlendirme Müdürü, Sistem Servisleri Müdürü, Bankacılık Hizmetleri Müdürü, Fon Yönetimi Müdürü, Eğitim Müdürü, Haberleşme ve Arşiv Müdürü, Planlama, Bütçe ve Kontrol Müdürü, Sosyal Hizmetler Müdürü, Sağlık Hizmetleri Müdürü, İştirakler Müdürü, Halkla İlişkiler Müdürü, Kurumsal Bankacılık Müdürü, Sermaye Piyasaları Müdürü, G.A.P. Kredileri Müdürü, Krediler Kanuni Takip Müdürü, Bireysel Bankacılık Müdürü, Bankacılık Kartları Müdürü, Elektronik Fon Transferi Müdürü, Matbaa Müdürü, Araştırma ve Geliştirme Müdürü, Kredi ve Risk İzleme Müdürü, İstihbarat ve Kredi Değerlendirme Müdürü, Emlak İşleri Müdürü, Merkez Muhasebe 		
---	--	--

Müdürü, İstihbarat ve Proje Değerlendirme Müdürü, Bireysel ve Özel Bankacılık Müdürü, Mevduat ve Banka Hizmetleri Müdürü, İnşaat ve Emlak Müdürü, Araştırma, Geliştirme ve Planlama Müdürü, Kredi Pazarlama Müdürü, Dış İlişkiler Operasyon Müdürü, Dış Muhabir İlişkiler Müdürü, Hukuk İşleri Müdürü, Büro Müdürü ve Disiplin Kurulu Başkanı olanlar, Sosyal Güvenlik İl Müdürü, Sosyal Güvenlik Kurumu Eğitim, Araştırma ve Geliştirme Merkezi Başkan Yardımcısı, Yazma Eser Kütüphanesi Müdürü, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Sayıştay Başkanlığı Müdürleri		
6- MAHALLİ İDARELER İLE BAĞLI VE İLGİLİ KURULUŞLARDA		
Daire Başkanı, Büyükşehir Belediye ile bağlı kuruluşlarındaki I. Hukuk Müşaviri, Belediye Başkan Yardımcısı, Boğaziçi İmar Müdürü, İl Afet ve Acil Durum Müdürü, Sivil Savunma Arama ve Kurtarma Birlik Müdürü, Fen ve Tetkik Kurulu Başkanı	1	